

Załącznik nr 5 do Regulaminu konkursu

Instrukcja do opracowania studium wykonalności – rozwój potencjału endogenicznego regionu

Oś VI Spójność społeczna i przestrzenna

Działanie 6.1 Rozwój potencjału endogenicznego regionu

Czerwiec 2020

Instrukcja została opracowana przez Instytucję Zarządzającą RPO, na podstawie uregulowań prawnych oraz metodologicznych właściwych dla perspektywy finansowej 2014-2020.

Autor: Grzegorz Topolewicz

Współpraca: Halina Sikora
Ewa Irzyk
Arkadiusz Czerwonka
Barbara Małkowska (procedury środowiskowe)
Jerzy Kędzior (zamówienia publiczne)

Spis treści

Stosowane skróty	4
Wstęp	6
Czym jest studium wykonalności?	6
Dlaczego potrzebuję studium?	6
Zakres obowiązywania Instrukcji	7
Podstawa opracowania Instrukcji	7
1. Przyczyny realizacji projektu	9
1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu ..	9
1.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu	10
2. Opis projektu	11
2.1. Cele projektu	11
2.2. Przedmiot i produkty projektu	13
2.3. Rezultaty projektu	15
2.4. . Odniesienie do kryteriów merytoryczno-dopuszczających	16
2.5. Opis i ocena wariantów alternatywnych	17
2.6. Powiązania z innymi inwestycjami	19
3. Zakres rzeczowy projektu	20
3.1. Lokalizacja	20
3.2. Opis techniczny projektu	22
3.3. Dostawy	22
3.4. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu	23
4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne	24
4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego ..	24
4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych	25
4.3. Pomoc publiczna	26
4.4. Inne uwarunkowania prawne	29
4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych	30
4.6. Zgodność projektu z polityką równości szans	31
4.7. Charakterystyka wnioskodawcy	32
4.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa	33
4.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	35
4.10. Doświadczenie	36
5. Analiza finansowa	37
5.1. Harmonogram realizacji	39
5.2. Nakłady inwestycyjne	39
5.3. Mechanizm wyliczania zysku operacyjnego dla projektów objętych dofinansowaniem na podstawie art. 55 i art. 56 Rozporządzenia KE nr 651/2014	40
5.4. Źródła finansowania	40
5.5. Koszty operacyjne	42
5.6. Analiza popytu	43
5.7. Przychody	44
5.7. Analiza przychodów z uwzględnieniem środków publicznych (np. NFZ –)	46
5.8. Wartość rezydualna	46
5.9. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych	47
5.10. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem wartości dochodów netto generowanych przez projekt	48
5.11. Trwałość finansowa projektu	51
6. Analiza ekonomiczna	53
6.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu	53
6.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu	55
6.3. Analiza kosztów i korzyści	55
7. Analiza oddziaływania na środowisko	60
7.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	60
7.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu	61
7.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko	62
7.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody	62
8. Analiza ryzyka i wrażliwości	64
9. Załączniki:	66
1. Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym	66
2. Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym	66
10. Autor Studium	66

Stosowane skróty

EDB	Ekwiwalent dotacji brutto, obliczony zgodnie z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. z 2009 r. nr 122 poz. 1008)
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca RPO – Zarząd Województwa Podkarpackiego
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
Podręcznik CBA	<i>Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020</i> , D. Sartori i inni, KE 2014
Rozporządzenie nr 1303/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
Rozporządzenie nr 1304/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006
Rozporządzenie nr 2015/207	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do (...) metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (załącznik III)
Rozporządzenie nr 215/2014	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
Rozporządzenie nr 480/2014	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego

	Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
SW	Studium wykonalności
SWOT	Analiza pozwalająca na uporządkowanie mocnych i słabych stron przedsięwzięcia oraz szans i zagrożeń, które jego dotyczą
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Wytyczne MliR	Wytyczne MliR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014 – 2020
Wytyczne w zakresie równości szans i niedyskryminacji	Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020
Ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020

Wstęp

Czym jest studium wykonalności?

Studium wykonalności (ang. *feasibility study*, dalej: SW) jest dokumentem, w którym przeprowadza się pogłębioną ocenę i analizę potencjału projektu. Ma ono wesprzeć proces decyzyjny poprzez obiektywne i racjonalne określenie jego mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, zasobów, jakie będą niezbędne do realizacji projektu, a także ocenę szans jego powodzenia.

Studium, opracowane zgodnie z niniejszą *Instrukcją*, powinno dawać jasne odpowiedzi na pytania dotyczące inwestycji opisanej we wniosku o dofinansowanie:

dlaczego jest podejmowana ?	rozdziały 2 i 3 – opis przyczyn i celów
czego dotyczy?	rozdział 4 – zakres rzeczowy projektu
jakie są warunki prawne i organizacyjne jej skutecznego wykonania?	rozdział 5 – analiza prawna i organizacyjna
ile kosztuje, jakie można uzyskać dofinansowanie oraz jak wpłynie na sytuację finansową wnioskodawcy?	rozdział 6 – analiza finansowa
jakie będą ekonomiczne korzyści i koszty jej wykonania?	rozdział 7 – analiza ekonomiczna
jakie jest ryzyko związane z jej realizacją i jak mu przeciwdziałać?	rozdział 8 – analiza ryzyka i wrażliwości
jak jej wykonanie i eksploatacja będzie oddziaływać na środowisko?	rozdział 9 – analiza oddziaływania na środowisko

Dlaczego potrzebuję studium?

Studium przedstawia uzasadnienie realizacji zaplanowanej inwestycji. Pozwala na głębszą analizę i refleksję, czy dany projekt jest najlepszym środkiem do osiągnięcia zaplanowanych celów i rozwiązania konkretnych problemów. Wymaga zastanowienia się nad możliwymi wariantami technicznymi i organizacyjnymi.

Prowadzi do oszacowania kosztów i korzyści wynikających z przedsięwzięcia, pozwala inwestorowi ustalić źródła finansowania, przyszłe koszty użytkowania oraz czy będzie on w stanie utrzymać je w przyszłości.

Istotnym elementem studium jest również analiza ryzyka, która pozwala na wczesne ustalenie najważniejszych zagrożeń, działań zaradczych lub – jeśli ryzyko jest zbyt duże – odstąpienie od realizacji albo poszukiwanie innego rozwiązania.

Studium jest obowiązkowym dokumentem wymagany przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych w ramach RPO WP 2014-2020. Jego zapisy są wiążące dla wnioskodawcy.

Uwaga!

Należy unikać nadmiernego rozbudowywania opisów i podawania informacji zbędnych dla oceny wykonalności projektu.

Informacje powinny być konkretne i jednoznaczne, najlepiej poparte danymi liczbowymi.

Zakres obowiązywania Instrukcji

Niniejsza *Instrukcja* określa zakres studium wykonalności, które jest podstawowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WP 2014-2020.

Instrukcja obowiązuje wnioskodawców i instytucje zaangażowane we wdrażanie RPO WP 2014-2020, jako załącznik do Regulaminu konkursu/naboru (przyjętego na podstawie art. 41 Ustawy wdrożeniowej).

Instrukcja dotyczy dokumentacji projektów inwestycyjnych zgłaszanych do dofinansowania w zakresie określonym w SZOOP dla **osi priorytetowej VI. Spójność społeczna i przestrzenna, Działanie 6.1 Rozwój potencjału endogenicznego regionu**, którego zakres obejmuje:

- 1) roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące infrastruktury uzdrowskiej i turystyczno-rekreacyjnej w gminach uzdrowskich.

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Układ treści *Instrukcji* jest tożsamy (odpowiedni) do schematu układu treści w studium wykonalności danego projektu.

Zakres informacji wymaganych w SW może być dodatkowo określony w regulaminie danego konkursu / naboru.

Studium wykonalności jest opracowywane w powiązaniu z wnioskiem o dofinansowanie oraz innymi załącznikami. Informacje zawarte w Studium wykonalności oraz pozostałych załącznikach muszą być ze sobą zgodne.

Uwaga!

Studium wykonalności należy przygotować w wersji elektronicznej, w formacie umożliwiającym przeszukiwanie treści tj. doc, docx, txt, pdf (wyeksportowany z edytora tekstu) wraz z analizą finansową i ekonomiczną oraz arkuszem do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochód w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym (xls,xlsx, ods).

Studium wykonalności powinno zawierać informację o autorze i firmie, która je wykonała.

Podstawa opracowania Instrukcji

Instrukcja powstała w celu doprecyzowania zakresu studiów wykonalności, które powinny spełniać wymogi określone w:

- Rozporządzeniu nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...),
- Rozporządzeniu nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającym Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...),
- *Wytycznych MliR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód (...).*

Pomocniczo mają również zastosowanie:

- Rozporządzenie nr 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...) - załącznik III,
- Rozporządzenie nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,
- *Podręcznik CBA*, 2014,
- *Wytyczne MIR w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*, MIR/H/2014-2020/31(1)/10/2015, z 19 października 2015 r.,
- *Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*, MŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>
- *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji*,
- obowiązujące przepisy i zasady rachunkowości,
- ogólnie przyjęte metody analiz finansowych i ekonomicznych.

Niektóre przykłady zaprezentowane w *Instrukcji* zostały opracowane na podstawie treści wniosków złożonych w ramach RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

1. Przyczyny realizacji projektu

W rozdziale tym należy przedstawić przyczyny podjęcia realizacji projektu oraz określić problemy, jakie zostaną rozwiązane w wyniku realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z poniższymi punktami.

Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje i dane statystyczne odnoszące się do zakresu i typu projektu oraz takie, które mogą mieć wpływ na jego przewidywane skutki.

Przedstawiane argumenty należy poprzeć aktualnymi danymi statystycznymi (lub wieloletnimi trendami) oraz określić ich źródło.

Należy unikać nadmiernego rozbudowania ww. opisów oraz zamieszczania danych zbędnych wykraczających poza infrastrukturę uzdrowiskową oraz infrastrukturę turystyczno – rekreacyjną.

Bardzo często zdarza się, że autorzy studium wykonalności, w tym punkcie niepotrzebnie umieszczają obszerne fragmenty ogólnych dokumentów, takich jak strategie rozwoju gmin lub bazują na tekstach wypracowanych przy okazji sporządzania innych studiów wykonalności, także w innych regionach, w oparciu o inne wytyczne i instrukcje. Tymczasem punkt ten powinien być zwięzły, syntetyczny i konkretnie nawiązywać do opisywanego w studium przedsięwzięcia.

1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu

Punkt obejmuje informacje związane ze społeczno-gospodarczym kontekstem i przyczynami realizacji projektu. W odniesieniu do projektów z zakresu infrastruktury uzdrowisk oraz infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej należy określić między innymi:

- a) schorzenia, na których leczeniu koncentruje się projekt (w skali wojewódzkiej lub powiatowej) oraz dane statystyczne dot. udzielanych świadczeń,
- b) istniejące zasoby przyrodnicze, przestrzenne i kulturowe, uzdrowiskowe w oparciu o które możliwy jest rozwój danego obszaru, w szczególności funkcji turystycznych i rekreacyjnych, uzdrowiskowych
- c) uwarunkowania i zagrożenia dla rozwoju uzdrowiska,
- d) obecny stan i oferta uzdrowiskowa, w tym komercyjna i finansowana w ramach systemu ubezpieczeń zdrowotnych,
- e) wpływ statusu uzdrowiskowego gminy na lokalny rynek pracy,
- f) charakterystyka usług powiązanych z usługami uzdrowiskowymi, turystycznymi (gastronomia, hotelarstwo, handel),
- g) stopień wykorzystania infrastruktury i potencjał rozwoju, w tym możliwości wprowadzania nowych funkcji i usług rekreacyjnych, rehabilitacyjnych i uzdrowiskowych,
- h) informacje o stanie gospodarki turystycznej i natężeniu ruchu turystycznego w gminie gdzie zlokalizowany jest projekt oraz w regionie,
- i) ogólną charakterystykę obecnego stanu infrastruktury (obiektów, wyposażenia, kadry), których dotyczy projekt, np. czy planowana inwestycja wpłynie na poprawę wykorzystanie istniejącej infrastruktury,
- j)

W przypadku podawania danych statystycznych należy określić ich źródło.

Należy również podać inne informacje istotne z punktu widzenia specyfiki projektu, w tym odnoszące się do kryteriów podlegających ocenie merytorycznej, określonych dla danego naboru wniosków.

1.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu

Punkt ten powinien również zawierać:

- opis i analizę problemów, które dotyczą bezpośrednich i pośrednich beneficjentów (ale tylko w kontekście przedmiotu projektu),
- opis związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy problemami,
- identyfikację problemów, które projekt ma rozwiązać lub może przyczynić się do ich rozwiązania,
- sposób, w jaki projekt (zakres rzeczowy) przełoży się na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów.

Należy uzasadnić:

- niedogodności i problemy występujące w obszarze uzdrowisk,
- dlaczego do tej pory potrzeby nie zostały zaspokojone, a problemy rozwiązane?
- czy i w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania negatywnych zjawisk?

Należy wymienić oraz scharakteryzować wszystkie grupy osób i podmioty, które będą korzystały z infrastruktury, wyposażenia lub usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu.

W przedstawionej analizie należy uwzględnić potrzeby oraz możliwości i korzyści, jakie zostaną osiągnięte dzięki realizacji projektu, dla wskazanych interesariuszy oraz grup docelowych.

Należy również precyzyjnie wskazać metodologię, dzięki której została przeprowadzona wymieniona identyfikacja potencjalnych grup odbiorców produktów projektu oraz ich potrzeb (zarówno aktualnych jak i prognozowanych) oraz wskazać czynniki mające wpływ na stopień wykorzystania powstałych usług i zasobów.

Wskazówki:

- 1) Projekt zgłaszany do dofinansowania jest środkiem do rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Cele i zakres inwestycji, które będą opisane w kolejnych rozdziałach, muszą ściśle odpowiadać na występujące problemy.
- 2) Problemy muszą być określone jako sytuacje negatywne. Nie wszystkie sformułowania są sytuacjami negatywnymi, np. 10% stopa bezrobocia w gminie nie oznacza negatywnej sytuacji, jeżeli w innych gminach jest ona wyższa, ale sformułowanie „*dwukrotnie wyższa stopa bezrobocia niż na obszarze okalającym obszar projektu*” – jest już opisem sytuacji negatywnej.
- 3) Problemem może być również słaba dostępność do infrastruktury objętej projektem. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość zrównoważonego rozwoju danego obszaru, obiektu, aspekt dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz poszanowanie zasad zakazu dyskryminacji oraz różności kobiet i mężczyzn.
- 4) Problemem może być np. wysoka energochłonność budynku i wysokie koszty ogrzewania, które ograniczają środki na podstawową działalność uzdrowiskową itd.

2. Opis projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielna jednostka) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

Wytyczne MliR

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- a) posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje,
- b) mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji,
- c) powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W kolejnych punktach tego rozdziału studium należy opisać:

- w jakim celu zgłaszany jest projekt,
- co w jego wyniku powstanie,
- oraz jakie będą jego efekty.

Opis ten będzie strategią wdrażania projektu. Określa ona uzasadnione cele, rezultaty projektu oraz niezbędne do ich osiągnięcia produkty. Rozdział może być uzupełniony przedstawieniem matrycy logicznej oraz analizy SWOT projektu.

2.1. Cele projektu

W tym punkcie należy konkretnie określić, po co zgłaszany jest projekt, dlaczego konieczne jest poniesienie znacznych nakładów finansowych i jakie są spodziewane efekty. Cele projektu powinny być logicznie powiązane z celami wskazanymi w RPO WP 2014-2020 i SZOOP.

Cel to przyszły stan rzeczy, który jest planowany do osiągnięcia w następstwie podjętych działań. Cele wyrażają sens działania i powinny zostać określone w oparciu o analizę potrzeb (rozdział 2 SW).

Cele projektu mogą być opisane w układzie:

- cel główny (strategiczny),
- cele szczegółowe.

Cele powinny być zawsze związane z długoterminowymi korzyściami, które zostaną osiągnięte poprzez realizację projektu. W szczególności mogą one dotyczyć:

- zwiększenia jakości i dostępności udzielanych świadczeń leczenia uzdrowiskowego, rehabilitacji i rekreacji, skrócenia okresu rekonwalescencji, rehabilitacji,
- poprawy jakości życia pacjentów i ich rodzin, poprawa warunków, bezpieczeństwa pracy i kompetencji personelu uzdrowisk,
- podniesienia atrakcyjności terenów uzdrowiskowych i terenów o dużym potencjale endogenicznym ich infrastruktury, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- wzrostu świadomości i odpowiedzialności społeczności lokalnych za stan środowiska, rozwój usług około uzdrowiskowych, usług turystyki uzdrowiskowej,
- poprawy struktury zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach uzdrowiskowych.

Wymienione wyżej przykładowe cele wymagają konkretyzacji i zindywidualizowanego podejścia w każdym projekcie.

Należy zwrócić uwagę, aby cele projektu zdefiniowane w analizie spełniały następujące założenia:

- a) jasno wskazywały, jakie korzyści społeczno-gospodarcze można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu,*
- b) były logicznie powiązane ze sobą (w przypadku, gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów),*
- c) na tyle, na ile to możliwe powinny zostać skwantyfikowane poprzez określenie wartości bazowych i docelowych oraz metodę pomiaru poziomu ich osiągnięcia,*
- d) określały, czy całkowite korzyści (tzw. całościowy przyrost dobrobytu) osiągnięte w wyniku realizacji projektu uzasadniają jego koszty,*
- e) były logicznie powiązane z ogólnymi celami odnośnych funduszy, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danej osi priorytetowej programu operacyjnego.*

Wytyczne MliR

Narzędziem, które umożliwi spełnienie ww. wymogów może być analiza SMART, która wymaga sprawdzenia celów projektu pod względem podstawowych parametrów (wskaźników oddziaływania) oraz określa ramy czasowe ich osiągnięcia.

Analiza SMART może mieć postać tabeli:

Specific (konkretny)	– czy cel jest ujęty w sposób konkretny?
Measurable (mierzalny)	– czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia?
Achievable/available (osiągalny)	– czy posiadamy zasoby, aby go osiągnąć?
Realistic (realistyczny)	– czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym zakresie i skali oddziaływania?
Timed (określony w czasie)	– czy cel jest określony w czasie?

Podejmowane działania muszą uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, z zachowaniem odniesienia do zasad ustalonych w ramach właściwych polityk krajowych. Podczas formułowania celów projektu należy uwzględnić:

- długofalowe uwarunkowania występujących problemów,
- możliwe efekty synergii,
- spójność interwencji,
- potencjał rozwoju danego sektora.

Typowe błędy dotyczące określania celów projektu:

- 1) cele są faktycznie działaniami zaplanowanymi w projekcie, np.:
 - *celem projektu jest adaptacja budynku na Zakład Przyrodoleczniczy...*
 - *celem projektu jest przebudowa...*
- 2) cele nie są mierzalne lub w projekcie nie określono wskaźników pomiaru,
- 3) brak powiązania celów projektu ze zdiagnozowanymi problemami, jeśli wcześniej nie podano konkretnych problemów rozwoju usług turystycznych /uzdrowiskowych,
- 4) cele są nieadekwatne do zakresu projektu i potrzeb odbiorców lub nie spowodują trwałego rozwiązania problemów:
 - *celem projektu jest kompleksowe rozwiązanie problemów rozwoju usług uzdrowiskowych występujących na obszarze działania gminnego centrum kultury, podczas gdy projekt przewiduje tylko inwestycję w bazę lokalową danego podmiotu.*

2.2. Przedmiot i produkty projektu

W punkcie niniejszym należy krótko opisać, co będzie przedmiotem projektu (efekty rzeczowe), przy wykorzystaniu danych liczbowych i podstawowych parametrów technicznych inwestycji.

Należy pamiętać o logicznym powiązaniu zakresu rzeczowego projektu z wcześniej opisanymi potrzebami i celami projektu. Uzasadnienie powinno obejmować:

- funkcje obiektów, usług oraz wyposażenia zaproponowanych w projekcie,
- wykazanie zbieżności i logiczne powiązanie wypracowanych w ramach projektu rozwiązań z jego celami.

Dokładniejsze informacje dotyczące zakresu rzeczowego inwestycji należy przedstawić w rozdziale 3 studium.

Planowane przedsięwzięcie należy również opisać za pomocą wskaźników produktu ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie.

Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich, materialnych efektów realizacji przedsięwzięcia, które można zmierzyć konkretnymi wielkościami fizycznymi. Wskaźniki produktu powiązane są bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w **projekcie i powinny być objęte wydatkami kwalifikowanymi**. Przy doborze wskaźników należy kierować się koniecznością szczegółowego zobrazowania zakresu projektu.

Każdy projekt powinien mieć przynajmniej jeden wskaźnik produktu.

Nie ma ograniczenia co do ilości wybieranych wskaźników. Jednakże należy mieć na uwadze, że każdy z nich musi być przez beneficjenta monitorowany i potwierdzony stosowną zadeklarowaną w studium wykonalności dokumentacją. Osiągnięcie wskaźników powinno zostać wykazane we wniosku o płatność końcową.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Wskaźniki produktu są niezbędne do monitorowania postępu realizacji projektów i RPO WP 2014-2020.

Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np. jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
(nazwa) (czego dotyczy?, jakiego obiektu, wyposażenia?)	(jednostka)	(wartość)
Wskaźniki specyficzne dla programu		
Wskaźniki specyficzne dla projektu		

Informacje muszą być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie.

Wartości uzyskanych produktów wynikać będą najczęściej z protokołów odbioru robót, dostaw i usług, inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej i innych dokumentów związanych z rozliczeniami inwestora z wykonawcą.

Wskaźniki produktu występują z dniem odbioru i przekazania inwestycji do użytkowania.

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiej informacji, czego dany wskaźnik dotyczy – zgodnie z zakresem danego projektu. Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników, a także zwrócić uwagę na rzetelnie wyważone planowanie ich wartości.

Wartość wskaźników produktu powinna wynikać z konkretnych dokumentów, które będą stanowić wiarygodny ślad rewizyjny, np. protokoły odbioru. Sprawozdania z realizacji projektu i tym podobne dokumenty nie spełniają powyższego warunku. **Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.**

Ze szczególną uwagą i rzetelnością należy określić i uzasadnić wskaźniki produktu, które mają wpływ na dokonanie oceny jakościowej wniosku o dofinansowanie.

Ponadto należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz załączniku nr 2 Specyfikacja dotycząca oceny merytorycznej jakościowej projektu

Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników, (np. wyliczenia z których wynika wartość wskaźnika).

Brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może wiązać się z koniecznością zwrotu części lub całości dofinansowania.

Przykład:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
Liczba zakładów leczenia uzdrowiskowego objęta projektem(typ 1 projektu)	szt.	2
Projekt dotyczy		
Pomiar uzyskanych wskaźników nastąpi na podstawie protokołów odbioru.		

2.3. Rezultaty projektu

Rezultaty opisują wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na grupy docelowe (np. pacjentów, osoby niepełnosprawne, dotknięte problemami zdrowotnymi) i otoczenie społeczno-ekonomiczne, uzyskany bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu. Wskaźniki rezultatów są niezbędne do monitorowania efektów realizacji projektów i RPO WP2014-2020.

Należy szczególną uwagę zwrócić na wskaźniki dot. utworzenia nowych miejsc pracy, wskazane w załącznik nr 6 *Lista wskaźników na poziomie projektu dla działania 6.1 Rozwój potencjału endogenicznego regionu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020*, w kontekście logiki i wykonalności projektu oraz kryteriów merytorycznych standardowych.

Wymagane jest podanie wskaźników ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wartości należy podać zgodnie z ustaloną dla danego wskaźnika jednostką miary. Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu	Dokumenty na podstawie których określona i rozliczona będzie wartość wskaźnika
Wskaźniki kluczowe					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla programu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla projektu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)

W pozycji „rok bazowy” należy podać wartość bazową wskaźnika, czyli stan wyjściowy sprzed rozpoczęcia realizacji projektu. Wartość bazowa wskaźnika rezultatu powinna wynosić 0 (za wyjątkiem sytuacji, w których realizacja projektu skutkować będzie zmianą w postaci wzrostu. Wartość wskaźnika w roku bazowym podajemy dla roku kalendarzowego.

Termin osiągnięcia zaplanowanej wartości wskaźników jest uzależniony od harmonogramu realizacji inwestycji. Jako wartość docelową wskaźnika podajemy wartość, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu.

Wartości docelowe należy podać:

- w terminie zakończenia rzeczowej realizacji projektu, jeśli wskaźnik można wykazać w tym okresie (rok docelowy n) lub
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego we wniosku o dofinansowanie (rok docelowy n+1).

Wartości docelowe mierzone są w chwili:

- zakończenia realizacji inwestycji,
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w umowie/decyzji o dofinansowaniu projektu lub, o ile wynika to ze specyfiki projektu od uruchomienia przedsięwzięcia,

- w okresie trwałości projektu, na zasadach określonych przez IZ – w przypadku wskaźników, których termin realizacji został wydłużony na wniosek beneficjenta i za zgodą IZ¹.

Uwaga!

Wartość docelową wskaźnika należy podać tylko w jednym roku, tym w którym nastąpi faktyczne osiągnięcie wskaźnika (w pozostałych kolumnach należy wpisać 0).

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiego opisu, w którym należy określić, czego dany wskaźnik dotyczy - w odniesieniu do specyfiki danego projektu oraz przedstawić konkretne uzasadnienie dla planowanych do uzyskania wartości wskaźników.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Ze szczególną uwagą i rzetelnością należy określić i uzasadnić wskaźniki rezultatu, które mają wpływ na dokonanie oceny jakościowej wniosku o dofinansowanie. Dodatkowe wymagania i wyjaśnienia mogą być w tym zakresie podane w dokumentacji konkursowej danego naboru wniosków. Podobnie jak w przypadku wskaźników produktu, należy liczyć się z koniecznością uzyskania zaplanowanych wartości.

Należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz załączniku nr 2 Specyfikacja dotycząca kryteriów oceny merytoryczno – jakościowej projektu.

Należy również określić źródło danych do monitorowania poziomu osiągnięcia wskaźników. Mogą to być różnego rodzaju sprawozdania, raporty na podstawie list obecności, rejestratory wejść, ewidencja sprzedaży biletów itd. Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.

2.4. . Odniesienie do kryteriów merytorycznych

Ponadto, przygotowując opis przedmiotu projektu należy opisać spełnienie kryteriów wyboru merytorycznych.

TYP I - Roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące infrastruktury uzdrowiskowej i turystyczno-rekreacyjnej w gminach uzdrowiskowych. Projekty w tym zakresie mogą być realizowane na terenie gmin uzdrowiskowych tj. Iwonicz-Zdrój, Rymanów, Horyniec-Zdrój, Solina.

Lp	Nazwa kryterium	Definicja / wyjaśnienie
1	Zgodność z Lokalnym Planem Działania	Czy projekt wpisuje się w lokalny plan działania lub inny dokument strategiczny zawierający spójną zintegrowaną koncepcję rozwoju danego terytorium, wskazujący powiązane ze sobą projekty lub typy projektów
2	Wpływ projektu na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych i/lub utrzymanie istniejących miejsc pracy.	Czy w treści studium wykonalności przedstawiono wpływ projektu na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych i/lub utrzymanie istniejących miejsc pracy w ramach projektu lub w obszarze oddziaływania projektu?
3	Komplementarność do projektów z EFS	Czy w treści lokalnego planu działania lub w innym dokumencie strategicznym spełniającym wymogi planu

¹ Patrz: Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.

	wskazanych w lokalnym planie działania lub innym dokumencie strategicznym spełniającym wymogi planu działania.	działania przedstawiono projekty z EFRR i EFS i przedstawiono ich komplementarność?
--	--	---

2.5. Opis i ocena wariantów alternatywnych

1) Na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań.

2) W tym celu wnioskodawca powinien przeprowadzić analizę wykonalności, analizę popytu oraz analizę opcji (rozwiązań alternatywnych).

3) Celem analizy wykonalności jest zidentyfikowanie możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych, które można uznać za wykonalne m.in. pod względem technicznym, ekonomicznym, środowiskowym i instytucjonalnym.

(...)

Po przeprowadzeniu analizy wykonalności, analizy popytu oraz analizy opcji wnioskodawca powinien dokonać wyboru rozwiązania do zastosowania i sformułować jego uzasadnienie

- Wytyczne MliR

Wnioskodawca powinien opisać:

- jakie rozważał sposoby rozwiązania problemów opisanych w rozdziale 1
- jakie są ich uwarunkowania, zalety i wady,
- dlaczego wybrano wariant objęty wnioskiem o dofinansowanie.

Należy odnieść się do alternatywnych możliwych rozwiązań zakresu projektu (czyli alternatywnego projektu). Należy rozpatrywać wariantowe rozwiązania w zakresie:

- lokalizacji,
- zakresu i metody rozwiązania problemu (np. zastosowanie innego rodzaju działań ochronnych),
- skali projektu.

Przykładowe warianty

Lokalizacja	<ul style="list-style-type: none"> – inna lokalizacja infrastruktury, – stosowanie form „rozproszonych” lub koncentracja w jednym obiekcie, – sposób zapewnienia dostępu osób korzystających z usług lecznictwa uzdrowiskowego,
Zakres projektu	<ul style="list-style-type: none"> – wynajem zamiast budowy obiektu lub zakupu wyposażenia, – działania kompleksowe lub ograniczone, – uwzględnienie różnorodnych form działań (schorzeń, zagrożeń zdrowotnych), – koncentracja na leczeniu szpitalnym, ambulatoryjnym, rehabilitacji, profilaktyce, diagnostyce,
Skala projektu	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie zakresu projektu do potrzeb (liczby ludności korzystającej z efektów projektów, ilość i jakość zakupywanego wyposażenia, zagrożeń dla środowiska obszaru uzdrowiskowego), liczby i rodzajów użytkowników, – przeciwdziałanie różnorodnym zagrożeniom zdrowotnym,

Podczas oceny wariantów alternatywnych należy przede wszystkim określić:

- konieczne do poniesienia nakłady i koszty przyszłej eksploatacji,
- w jakim stopniu rozwiązanie alternatywne pomoże rozwiązać problemy opisane w rozdziale 1 studium,
- jakie są uwarunkowania i czy jest ono możliwe do realizacji.

Niewystarczająca będzie analiza:

- która dotyczy tylko porównania wariantu bezinwestycyjnego z wariantem wybranym do realizacji,
- finansowania takiej samej inwestycji za pomocą kredytu,
- różnych lokalizacji, które nie są związane z istotnymi różnicami uwarunkowań prawnych, technicznych, dostępności, kosztów i efektów przedsięwzięcia.

a) **Podstawową metodą służącą porównaniu wariantów alternatywnych jest analiza dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC). Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych równej lub większej niż 4 mln zł.**

Dynamiczny koszt jednostkowy DGC (*Dynamic Generation Cost*) opisuje, jakie mogą być koszty przedsięwzięcia przypadające na użytkownika infrastruktury. Obliczany jest z uwzględnieniem dyskontowania przepływów pieniężnych za pomocą wzoru:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{KI_t + WE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

p_{EE} cena za jednostkę miary rezultatu;
 KI_t nakłady inwestycyjne poniesione w danym roku;
 WE_t wynik finansowy etapu eksploatacji – koszty operacyjne skorygowane o ewentualne przychody;
 i stopa dyskontowa;
 t rok, przyjmuje wartości od 0 do n ;
 EE_t miara rezultatu,

Okres analizy kosztów przedsięwzięcia powinien odpowiadać okresowi referencyjnemu analizy finansowej projektu.

Wskaźniki stosowane z analizie DGC powinny odpowiadać wskaźnikom specyficznym dla projektu w ramach działania 6.1 (pole C.3 wniosku).

Jako miarę rezultatu należy przyjąć:

Typ projektu	Miara rezultatu	Jednostka
infrastruktura lecznictwa uzdrowiskowego	– Liczba osób korzystających z infrastruktury objętej projektem	(os.)

b) W przypadku projektów o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln zł, należy dokonać analizy wariantów oparciu o kryteria jakościowe.

Przykładowe kryteria analizy:

- wymagane do poniesienia nakłady i koszty utrzymania,
- uwarunkowania (prawne, organizacyjne, środowiskowe, lokalizacyjne itd.) i realność realizacji,
- wprowadzanie nowych usług i funkcji w infrastrukturze podmiotu leczniczego,
- poprawa dostępności, jakości i ilości świadczonych usług, świadczeń uzdrowiskowych
- możliwość realizacji nowoczesnych badań i wprowadzanie innowacyjnych terapii w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego,
- wpływ na wzrost zatrudnienia,

- dostępność dla osób niepełnosprawnych,
- dostępność do wyposażenia,
- wyposażenie obiektów w infrastrukturę towarzyszącą
- poprawa bezpieczeństwa użytkowników i samych obiektów,
- efektywność energetyczna obiektów i wyposażenia,
- wpływ na rozwój gospodarczy (np. promocję regionu, zrównoważony rozwój województwa, rozwój przedsiębiorczości i usług w obrębie obiektu),
- wzrost jakości życia (np. poprawa jakości i długości życia w zdrowiu, itp.).

Analiza tego typu powinna uwzględniać krótkie uzasadnienie oraz punktową ocenę spełnienia kryterium dla poszczególnych zaproponowanych wariantów. Poszczególnym kryteriom można przy tym przypisać określoną wagę, tj. współczynnik ważności danego kryterium w porównaniu do pozostałych. Preferowane powinno być rozwiązanie, które uzyska najwyższą łączną ocenę.

Przykład:

	<i>Kryterium 1</i>	<i>Kryterium 2</i>	<i>Kryterium 3</i>	<i>Suma punktów</i>
<i>Wariant 1</i>
<i>Wariant 2</i>
<i>Wariant 3</i>

2.6. Powiązania z innymi inwestycjami

Należy zamieścić krótką, konkretną informację o powiązaniach projektu z innymi działaniami podejmowanymi przez różne podmioty, czyli:

- zbliżonych pod względem lokalizacji,
- dotyczących tej samej grupy odbiorców (interesariuszy),
- dotyczących tego samego lub zbliżonego problemu lokalnej społeczności.

Informacje mogą być podane w formie tabeli. Można zamieścić mapkę lub schemat ideowy powiązań.

Dodatkowo w przypadku projektów z zakresu infrastruktury leczenia uzdrowiskowego oraz infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej wskazane jest odniesienie się do komplementarnych inwestycji i działań realizowanych ze środków publicznych w perspektywie 2007-2013 oraz 2014-2020, a także przewidzianych w lokalnych planów działania lub innych dokumentów strategicznych spełniających wymogi lokalnego planu działania.

3. Zakres rzeczowy projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielna jednostka) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

Wytyczne MliR

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- a) posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje,
- b) mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji,
- c) powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W rozdziale należy opisać zakres rzeczowy projektu, a więc to, co będzie wykonane (pozyskane) w ramach projektu. Podawane tu informacje powinny być konkretne, ale odnosić się jedynie do najważniejszych elementów projektu.

Ewentualne wątpliwości dotyczące zakresu projektu rozstrzygane będą według zapisów w dokumentacji technicznej projektu, specyfikacji dostaw / usług projektu lub programu funkcjonalno-użytkowego.

Z treści rozdziału powinien wynikać zakres rzeczowy wniosku o dofinansowanie. Zgodny z ww. dokumentami.

3.1. Lokalizacja

Należy podać:

1. lokalizację terenu lub obiektu (budynku, budowli), którego dotyczy projekt (adres, nr działki, miejscowość) wraz z opisem funkcji obiektu,
2. lokalizację zakresu rzeczowego w strefach ochrony uzdrowiskowej (A,B,C).

Należy przedstawić informację, czy oraz na jakiej podstawie wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomościami, na których realizowane będą roboty budowlane lub inne działania niezbędne dla realizacji projektu.

Należy również opisać przypadki, gdy realizacja inwestycji wymaga przeprowadzenia wykupów nieruchomości. Konieczne jest wówczas określenie podstawy przyjętej wyceny (operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę).

W odniesieniu do obiektów kubaturowych infrastruktury, należy jednoznacznie określić tytuły prawne do nieruchomości wraz z dokumentami (np. sygnatury wpisów do ksiąg wieczystych, a w przypadku ich braku: repertorium aktów notarialnych, sygnatury decyzji administracyjnych itd.).

Można w tym celu wykorzystać tabelę:

Lp.	Nr działki	Obręb ewidencyjny	Adres	Nazwa obiektu	Tytuł prawny
1.

Dopuszcza się możliwość posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane (lub cele projektu w przypadku dostaw) na podstawie:

- własności,
- współwłasności (za zgodą wszystkich współwłaścicieli),
- użytkowania wieczystego,
- trwałego zarządu,
- ograniczonego prawa rzeczowego,
- innego stosunku zobowiązaniowego, który przewiduje uprawnienie do wykonywania robót i obiektów budowlanych lub dysponowania nimi na cele projektu, w przypadku dostaw.

W sytuacji braku prawa własności wnioskodawca powinien opisać, w jaki sposób zagwarantował możliwość wykonania i trwałości projektu (przez okres realizacji projektu i minimum 5 lat po jego zakończeniu, zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie).

Należy również krótko scharakteryzować:

- warunki gruntowo-wodne,
- dostępność uzbrojenia technicznego,
- obecny sposób zagospodarowania danego terenu / obecne funkcje i stan obiektu,
- powiązanie z innymi obiektami infrastrukturalnymi,
- możliwość prowadzenia i zabezpieczenia budowy,
- występowanie stref ochronnych itp.

Opis powinien być uzupełniony mapką poglądową przedstawiającą inwestycję na tle obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego terenu (lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - w przypadku braku planu), powiązania planowanej inwestycji z zabudową mieszkaniową, obszar oddziaływania projektu, komunikację z obiektem i powiązania z innymi obiektami uzupełniającymi.

Jeżeli projekt dotyczy obiektu kubaturowego, należy przedstawić szkic lub plan usytuowania budynku na posesji, np. mapę do celów projektowych, rzuty poszczególnych kondygnacji (jeżeli są już dostępne) lub szkic funkcjonalności obiektu. **W przypadku projektów dotyczących wyposażenia, należy pokazać pomieszczenie, w którym będzie ono umieszczone.**

Dopuszczalne jest odwołanie do map, które stanowią załącznik do wniosku o dofinansowanie (zał. 10).

Należy przedłożyć również mapkę obrazującą lokalizację zakresu rzeczowego w odniesieniu do ww. stref ochrony uzdrowiskowej.

3.2. Opis techniczny projektu

**Opis musi pozwalać na identyfikację głównych elementów (obiektów, instalacji), które w ramach projektu zostaną zbudowane i zainstalowane.
Opis powinien dotyczyć tylko informacji najważniejszych, gdyż głównym źródłem danych na temat szczegółowych rozwiązań jest dokumentacja techniczna.**

Informacje niezbędne w niniejszym punkcie pochodzić będą w pierwszej kolejności z posiadanej przez wnioskodawcę dokumentacji technicznej. Należy jednak wybrać informacje najistotniejsze.

Opis powinien uwzględniać czytelny podział na poszczególne budynki, instalacje i obiekty budowlane. Jeżeli przedsięwzięcie składa się z kilku etapów lub stanowi etap większego przedsięwzięcia, należy scharakteryzować każdy z nich.

W przypadku projektów dotyczących przebudowy, rozbudowy istniejącego obiektu budowlanego (instalacji), należy najpierw w zwięzły sposób opisać obecny stan obiektu, którego mają dotyczyć prace.

Jeżeli nie wszystkie wydatki na roboty budowlane w projekcie mogą być kwalifikowane do dofinansowania – należy jednoznacznie wskazać:

- jakie roboty nie są kwalifikowane (zakres, powierzchnia, funkcje),
- przyczynę braku kwalifikowalności,
- metodę wyłączenia (zakres, % powierzchni, stopień wykorzystania itd.).

3.3. Dostawy

W przypadku projektów obejmujących dostawy w studium należy opisać ich zakres oraz funkcje w projekcie

Źródłem informacji na temat dostaw jest załącznik nr 9 do wniosku – specyfikacja dostaw, która zawiera dane na temat sprzętu i wyposażenia objętych wnioskiem o dofinansowanie.

Szczegółowe informacje dotyczące ilości i rodzaje (typu) sprzętu planowanego do zakupienia oraz opis głównych parametrów technicznych należy zamieścić w specyfikacji dostaw (załącznik nr 9 do wniosku).

Punkt ten nie dotyczy urządzeń technicznych zainstalowanych na stałe (wyposażenie nieruchome), których parametry opisane są w dokumentacji budowlanej.

Odrębny opis dostaw powinien być przedstawiony również, gdy w projekcie budowlanym określono zakres dostaw wyposażenia ruchomego, które realizowane będą w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi.

Należy również opisać warunki zakupu (pozyskania) środków trwałych, dostawy i montażu. W szczególności uzasadnić czy:

- są one niezbędne do osiągnięcia celów projektu,
- wybrano najbardziej optymalną formę ich pozyskania (zakup, leasing, najem itd.).

Jeżeli jest to istotne z punktu widzenia np. trwałości projektu to należy dodatkowo opisać:

- warunki gwarancji i dostępność serwisu,
- w przypadku sprzętu, którego obsługa wymaga przeszkolenia lub specjalistycznych uprawnień – zakres instruktażu lub dysponowanie przez inwestora pracownikami, którzy mogą użytkować sprzęt,
- jeżeli konieczne jest przedstawienie dodatkowych wyjaśnień dotyczących dostaw.

Uwaga !

W przypadku, gdy w ramach projektu dostawa wyposażenia ruchomego, będzie realizowana w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi należy wykazać ww. wyposażenie w załączniku nr 9, a kwotę dot. tego zamówienia należy wykazać we wniosku jako jedno zadanie z podziałem na kwotę dot. wyposażenia i kwotę dot. robót.

W przypadku dostaw, które nie zostały jeszcze zrealizowane, nie należy podawać nazw własnych, gdyż mogłoby to naruszyć zasadę konkurencji w planowanych do przeprowadzenia zamówieniach.

SPECYFIKACJA USŁUG

Jeżeli w ramach projektu przewidziano usługi do realizacji, szczegółowe informacje dotyczące usług należy zamieścić w specyfikacji usług (załącznik nr 9 do wniosku).

3.4. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu

Każdy beneficjent otrzymujący wsparcie z funduszy polityki spójności zobowiązany jest do informowania opinii publicznej o tym, że realizacja danego przedsięwzięcia była możliwa między innymi dzięki unijnej pomocy finansowej (art. 115-177 oraz załącznik XII Rozporządzenia ogólnego).

W punkcie należy zamieścić:

- opis sposobów promocji projektu realizowanego ze środków publicznych, w tym współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- kalkulację kosztów działań promocyjnych,
- informację, czy stanowią one wydatek kwalifikowany w projekcie.

Obowiązki związane z promocją źródeł finansowania projektu określa załącznik do umowy o dofinansowanie (nr 6 Obowiązki informacyjne beneficjenta).

Zgodnie z obowiązującymi dokumentami IZ RPO WP 2014-2020 wydatki kwalifikowane w zakresie promocji projektu dotyczyć mogą tylko wykonania:

- tablic informacyjnych i pamiątkowych (jeśli dofinansowanie przekracza 500 tys. euro),
- trwałych plakatów (dla projektów o niższej wartości dofinansowania).

Wydatki związane z innymi działaniami promocyjnymi wnioskodawca pokrywa ze środków własnych.

Przykład:

W ramach realizacji projektu o wartości dofinansowania 5 mln euro, który dotyczy rozbudowy infrastruktury uzdrowiskowej (...), realizowane będą następujące działania promocyjne:

Nazwa, zakres	Wartość	Wydatek kwalifikowany w projekcie
Wykonanie 1 tablicy informacyjnej (2x3m) oraz 1 tablicy pamiątkowej (1,2x0,8m)	... zł	TAK
Organizacja konferencji informacyjnej dla przedsiębiorców, przedstawicieli administracji i korpusu dyplomatycznego	... zł	NIE
Promocyjny artykuł prasowy	... zł	NIE

4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Realizacja projektu wymaga spełniania szeregu wymagań oraz uzyskania uzgodnień lub pozwoleń właściwych organów administracyjnych. W rozdziale niniejszym należy opisać uwarunkowania prawne oraz zasady organizacji prac dotyczących przygotowania, realizacji oraz późniejszego użytkowania infrastruktury objętej projektem.

4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego

W niniejszym podrozdziale należy przedstawić **informację:**

1. **Dot. uzyskania wszystkich wymaganych do realizacji projektu (odpowiednio według jego zakresu) dokumentów:**
 - decyzji w sprawie lokalizacji inwestycji celu publicznego/ decyzji o warunkach zabudowy,
 - zgodności lokalizacji projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
 - decyzji pozwolenia na budowę,
 - zgłoszeń robót budowlanych.

Jeżeli inwestycja dotyczy zabytku – należy podać informacje na temat uzyskanych decyzji (uzgodnień) wymaganych na podstawie przepisów rozdziału 3 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.i. Dz. U. z 2020 poz. 282).

2. Jakie decyzje (zgłoszenia) są wymagane dla poszczególnych zadań w projekcie.
3. Opisać wszystkie obiekty i rodzaje prac budowlanych, które nie wymagają uzyskania warunków zabudowy, pozwoleń albo zgłoszenia robót, z określeniem konkretnej podstawy prawnej.
4. Należy przedstawić informację o stopniu zaawansowania prac związanych z wydaniem prawomocnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia robót) oraz opracowaniem wymaganej dokumentacji budowlanej.
5. Jeśli zakres projektu objęty jest kilkoma pozwoleniami lub przewidziane prace stanowią fragment szerszego zakresu objętego pozwoleniem, należy opisać i wyjaśnić zaistniałą sytuację. Punkt dotyczy także pozwoleń wydawanych na podstawie przepisów szczególnych.

Punkt nie dotyczy projektów dotyczących wyłącznie zakupu wyposażenia, i innych projektów niewymagających pozwoleń i realizacji robót budowlanych.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli:

Zadanie / zakres	Wymogi do realizacji	Wnioskodawca posiada / uzyskał:	Stopień zaawansowania prac

Przykład:

Inwestycja posiada:		
1.	Decyzję o ustaleniu warunków zabudowy z 4.08.2019 r.	Decyzja dotyczy rozbudowy budynku zakładu uzdrowiskowego X.

2.	Zgłoszenie robót z 20.09.2019 r.	Zgłoszenie dotyczy rozbudowy parkingu przy budynku zakładu przyrodoleczniczego.
Inwestycja wymaga uzyskania:		
3.	Pozwolenia na budowę (przewidywany termin uzyskania – październik 2020 r.)	Pozwolenie dotyczy rozbudowy budynku A zakładu uzdrowiskowego w miejscowości B.

4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych

W niniejszym punkcie należy scharakteryzować rodzaj i przedmiot każdej z zaplanowanych procedur udzielania zamówień zarówno na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Pzp) (t. j. Dz.U. 2019 poz. 1843) jak i *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, w tym:

- robót budowlanych,
- dostaw wyposażenia,
- usług,
- dokumentacji technicznej i budowlanej,
- nadzoru inwestorskiego,
- promocji,
- opracowania studium wykonalności.

Informacje powinny być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie. Można je przedstawić w formie tabeli.

Należy mieć przy tym na uwadze:

- art. 32 ust. 2 ustawy prawo zamówień publicznych, który zabrania dzielenia zamówienia na części lub zaniżania wartości zamówienia w celu uniknięcia procedur przetargowych,
- art. 29, który nakazuje opisać przedmiot zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń,
- fakt, że większość korekt finansowych w okresie 2007-2013 nałożonych w ramach RPO dotyczyła procedur zamówień publicznych.

Jeżeli wnioskodawca zamierza realizować zamówienie zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, należy zapoznać się z dokumentem pn. *Zamówienia udzielane w ramach Projektów. Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020*. Dokument dostępny jest na stronie internetowej RPO WP 2014-2020 pod adresem: http://www.rpo.podkarpackie.pl/images/dok/2018/pliki/Zam%C3%B3wienia_udzielane_w_ramach_projekt%C3%B3w.pdf.

W przypadku wskazania trybów nieprzetargowych, należy podać dodatkowe, istotne informacje, np. uzasadnić, dlaczego wybrano dany tryb postępowania lub umieścić informację o niepodleganiu przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych wraz z podaniem uzasadnienia. W przypadku zamówień, których wartość nie przekracza, wyrażonej w złotych, równowartości kwoty 30 tys. euro lub udzielanych przez podmioty, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych, wnioskodawca – przystępując do określania zakresu wydatków kwalifikowanych w projekcie przewidzianym do współfinansowania ze środków EFRR w ramach RPO WP 2014-2020 – zobowiązany jest do dokonania uprzedniej analizy, czy zamówienie zostało udzielone zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. Dopiero w przypadku potwierdzenia, że zamówienie zostało przygotowane i udzielone:

- w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów,
- w sposób umożliwiający terminową realizację zadań,
- w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań,
- w sposób zapewniający w szczególności zachowanie zasad równego traktowania wykonawców, przejrzystości, uczciwej konkurencji oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu przez wnioskodawcę wykonawcy przedmiotowego zamówienia,
- zgodnie ze szczegółowymi regulacjami zawartymi w wyżej wymienionych Wytycznych,

możliwe jest włączenie takiego zamówienia w zakres wydatków kwalifikowanych w projekcie.

Wyżej wymienione zasady dotyczą również udzielenia zamówień publicznych w fazie realizacji projektu.

Ww. zasady dotyczą również udzielenia zamówień publicznych w fazie realizacji projektu.

4.3. Pomoc publiczna

W niniejszym rozdziale Wnioskodawca powinien szczegółowo przeanalizować i uzasadnić, wykorzystując Test pomocy publicznej, kwestie podlegania/nie podlegania przez projekt regułom pomocy publicznej. Należy w sposób wyczerpujący odnieść się do każdej przesłanki występowania pomocy publicznej, w szczególności Wnioskodawca powinien uwzględnić i szczegółowo opisać zasady ew. komercyjnego wykorzystywania infrastruktury objętej projektem. Należy mieć również na uwadze okres trwałości projektu uzależniony od planowanej formy działalności i podstawy udzielonego wsparcia (patrz zał. nr 16 do Regulaminu konkursu).

W ramach konkursu przewiduje się udzielanie dofinansowania na projekty, które:

I. Dotyczą leczenia uzdrowiskowego

1.1 Dofinansowanie nie stanowi pomocy publicznej.

- Projekty w wyniku których wytworzona infrastruktura i zakupione wyposażenie wykorzystywane będą wyłącznie w ramach kontraktu z płatnikiem publicznym (np. NFZ, KRUS, ZUS), z zastrzeżeniem punktu b.
- a) Dopuszczalne jest inne wykorzystywanie powstałej infrastruktury i/lub zakupionego wyposażenia zgodnie z *Komunikatem Komisji - Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 (Dz.U.UE.C.2016.262.1 z 19.07.2016 r.)* maksymalnie do 20 % na działalność pomocniczą i dodatkową.

Ewentualne wykorzystanie powstałej infrastruktury i/lub zakupionego wyposażenia do działalności gospodarczej (pomocniczej i dodatkowej) musi mieć zatem ograniczony zakres w odniesieniu do wydajności infrastruktury. Użytkowanie infrastruktury do celów gospodarczych można uznać za działalność pomocniczą, kiedy wydajność przydzielona co roku na taką działalność nie przekracza 20 % całkowitej rocznej wydajności infrastruktury. Za adekwatne kryterium pozwalające na wykazanie zachowania wyżej określonego progu i ustalania proporcji należy uznać liczbę świadczeń lub liczbę

pacjentów, nie zaś przychody generowane przez jeden w ramach kontraktu np. z NFZ i drugi komercyjny rodzaj działalności.

Dwudziestoprocentowy próg określony dla pomocniczej działalności gospodarczej należy odnosić do powstałej infrastruktury i/lub zakupionego wyposażenia w ramach projektu a nie do całokształtu działalności danego podmiotu.

Zachowanie ww. proporcji maksymalnie 20 % na działalność pomocniczą i dodatkową jest wymagane i powinno być utrzymane w okresie cyklu życia inwestycji (okres amortyzacji zasadniczych aktywów (dominujących w projekcie) będących przedmiotem inwestycji)

1.2 Dofinansowanie stanowi pomoc publiczna

W przypadku komercyjnego wykorzystywania infrastruktury jeżeli nie będą spełnione warunki określone w punkcie 1.1, pomoc publiczna występuje w projekcie i dofinansowanie udzielane będzie na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z dnia 18 września 2015 r. poz.1416) oraz Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 roku uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L z 2014 r., nr 187).

Poziom dofinansowania - zgodny z mapą pomocy regionalnej - został określony w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2014 r., poz. 878).

Dofinansowanie może być udzielone wyłącznie na realizację inwestycji początkowych.

Zgodnie z definicją przyjętą w art. 2 pkt 49) rozporządzenia 651/2014 „inwestycja początkowa” oznacza:

- a) inwestycję w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane z założeniem nowego zakładu, zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu, dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu; lub
- b) nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił, przy czym aktywa nabywane są przez inwestora niezwiązanego ze sprzedawcą i wyklucza się samo nabycie akcji lub udziałów przedsiębiorstwa;

Zgodnie z art. 14 ust. 7 Rozporządzenia KE 651/2014 w przypadku pomocy przyznanej na zasadniczą zmianę procesu produkcji koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych. W przypadku pomocy przyznanej na dywersyfikację istniejącego zakładu koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200 % wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac.

Pomoc może zostać udzielona pod warunkiem, że prace nad realizacją projektu nie rozpoczną się przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

Przez rozpoczęcie prac należy rozumieć rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi najpierw.

Zakupu gruntów, ani prac przygotowawczych, takich jak uzyskanie zezwoleń i przeprowadzenie studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac.

Wsparcia **nie otrzymają** przedsiębiorstwa realizujące przedsięwzięcie prowadzące wyłącznie do zwiększenia zdolności produkcyjnych/usługowych.

Zgodnie z § 6 ust. 3 Rozporządzenia MliR, pomoc **nie może być udzielana** na inwestycję prowadzącą wyłącznie do odtworzenia zdolności produkcyjnych/usługowych.

Wprowadzenie nowego lub ulepszanego produktu albo usługi w wyniku realizacji projektu, stanowi kryterium dopuszczające w przypadku wsparcia w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej.

1.3 Dofinansowanie stanowi pomoc de minimis – na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).

- a) Beneficjentami pomocy de minimis mogą zostać wszystkie podmioty wymienione w Regulaminie, jeśli prowadzą działalność gospodarczą, związaną z przedmiotem projektu, polegającą na oferowaniu towarów i usług na danym rynku oraz spełniają warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 19 marca 2015r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 – 2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).
- b) W ramach przedmiotowego konkursu w przypadku projektów objętych pomocą de minimis poziom dofinansowania projektów wynosi maksymalnie 85% wydatków kwalifikowanych., ale nie więcej niż równowartość 200 tys. euro - zgodnie pkt c.
- c) W przypadku wnioskowania o pomoc de minimis – na dzień podpisania umowy o dofinansowanie jej wartość brutto łącznie z wartością innej pomocy de minimis otrzymanej przez przedsiębiorstwo w okresie bieżącego roku podatkowego i dwóch poprzednich lat podatkowych nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość 200 tys. EUR.
- d) Wielkość limitu pomocy de minimis, o którym mowa w pkt. b i c ustalana jest w dniu podpisania Umowy / Porozumienia / Decyzji o dofinansowanie projektu.
- e) Niespełnienie kryteriów narzuconych regułami pomocy de minimis oraz/ lub pomocy publicznej skutkować będzie odmową uznania wydatków za kwalifikowane lub negatywną oceną projektu.

II Dotyczą infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej (projekty złożone np. przez jednostki samorządu terytorialnego).

2.1 Dofinansowanie bez pomocy publicznej w przypadku infrastruktury ogólnodostępnej.

2.2 Dofinansowanie, które stanowi pomoc publiczną na podstawie:

- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015 r., poz. 1208),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową lub wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1756),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z dnia 18 września 2015 r. poz.1416).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w

ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1364),

2.3 Dofinansowanie stanowi pomoc de minimis na podstawie:

- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).

Pomoc de minimis przyznawana będzie na zasadach określonych w punkcie 1.3.

Beneficjent, który otrzymał dofinansowanie stanowiące pomoc de minimis oraz/lub pomoc publiczną jest zobowiązany do przechowywania dokumentów przez okres 10 lat od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie krócej niż trzy lata od daty zamknięcia programu.

Pomoc publiczna nie będzie udzielana podmiotom:

- a) na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy publicznej, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej taką pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym,
- b) spełniającym przesłanki przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 18 Rozporządzenia nr 651/2014
- c) podlegającym wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie:
 - art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013, poz. 885 z późn. zm.),
 - art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 769),
 - art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2014 r., poz. 1417, z późn. zm.).

3. Inwestycja początkowa (dotyczy wsparcia w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej).

Dofinansowanie może być udzielone wyłącznie na realizację inwestycji początkowej zgodnie z definicją przyjętą w art. 2 pkt. 49 oraz zgodnie z warunkami, o których mowa w art. 14 ust. 7 Rozporządzenia KE (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.

W przypadku występowania w projekcie inwestycji początkowej należy wybrać przesłanki które spełnia projekt (patrz Regulamin konkursu) oraz szczegółowo je uzasadnić.

Należy mieć na uwadze, iż warunki udzielonej pomocy będą monitorowane zarówno na moment złożenia wniosku o dofinansowanie jak i po zakończeniu realizacji projektu.

4.4. Inne uwarunkowania prawne

Należy przedstawić informację, czy realizacja inwestycji wymagała (lub jest uzależniona od) przeprowadzenia szczególnych postępowań związanych np. z:

- uwarunkowaniami prawnymi (np. toczące się postępowanie o zwrot nieruchomości),

- warunkami środowiskowymi, geologicznymi i geotechnicznymi, istnieniem stref ochronnych,
- warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać budynki danej kategorii i bezpieczeństwa pożarowego,
- innymi warunkami (np.: związanymi z bezpieczeństwem budowli, przepisami bhp) lub wynikającymi np. ze stwierdzonych przez upoważnione organy administracyjne znacznych przekroczeń stężeń zanieczyszczeń itd.

Analiza powinna obejmować wymogi określone również m.in. w:

- ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych
- rozporządzeniu w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego,
- rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych

Podczas podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektu istotne są informacje wskazujące na spójność przedsięwzięcia z dokumentami o charakterze strategicznym w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym.

W tym punkcie należy potwierdzić zgodność projektu z wymogami dokumentów strategicznych wskazanych w punkcie 19 Limity i ograniczenia w realizacji projektów oraz w kryteriach dopuszczających oceny formalnej określonych w SZOOP, dla poszczególnych działań RPO WP 2014-2020.

Ustalenia wynikające z analizy mogą mieć formę tabeli:

Nazwa dokumentu (strategii, programu, planu)	Cele strategii, którym odpowiadają cele projektu, uzasadnienie
...	...

Należy przy tym uwzględnić:

- *Strategię Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020,*
- *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)²,*
- oraz – jeśli dotyczy:
 - *Program Zagospodarowania Przestrzennego Województwa,*
 - Strategie/programy rozwoju lokalnego,
 - gminne i powiatowe plany ochrony środowiska.

² Ministerstwo Środowiska, <https://klimada.mos.gov.pl/wp-content/uploads/2013/11/SPA-2020.pdf>

Ponadto projekty z zakresu **infrastruktury uzdrowiskowej, turystycznej i rekreacyjnej** powinny wynikać z:

- lokalnych planów działania lub innych dokumentów strategicznych spełniających wymogi lokalnego planu działania,
- Programu Strategicznego „Błękitny San”,
- Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad,
- Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku.

4.6. Zgodność projektu z polityką równości szans

Zasada równości szans i niedyskryminacji: umożliwienie wszystkim osobom – bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną – sprawiedliwego, pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach.

Należy opisać przewidziane w projekcie działania i oddziaływania przedsięwzięcia w zakresie zasady równości szans i niedyskryminacji, które powinny być przestrzegane na każdym etapie realizacji projektu.

Informacje w zakresie zasad równości szans i zapobiegania dyskryminacji oraz promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn przedstawione są w **Wytycznych w zakresie równości szans i niedyskryminacji**, w tym w załączniku nr 2 do wyżej wymienionych Wytycznych pn. Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 (dalej: Standardy).

I. Zasada zapobiegania dyskryminacji

Należy opisać zgodność projektu z horyzontalną zasadą niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W szczególności należy opisać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

W przypadku osób z niepełnosprawnościami, niedyskryminacyjny charakter projektu oznacza konieczność stosowania zasady uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień zapewniających dostępność oraz możliwości korzystania ze wspieranej infrastruktury. Konieczność opisanie sposobów zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności wynika z Rozporządzenia 1303/2013. Co do zasady, wszystkie produkty projektów realizowanych ze środków EFRR (produkty, towary, usługi, infrastruktura) są dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Szczególnie istotne jest przeanalizowanie możliwości wystąpienia negatywnych skutków realizacji pomocy w postaci ograniczonego dostępu osób z niepełnosprawnościami do rezultatów wsparcia. Należy pamiętać, że pomimo iż projekt może nie zakładać bezpośredniej pomocy osobom o różnych potrzebach funkcjonalnych, to jednak trwałe efekty takich projektów, jak np. wybudowana droga czy rozwiązania z zakresu TIK, będą służyć wszystkim, również osobom z niepełnosprawnościami.

Infrastruktura wytworzona/udoskonalona w ramach projektów powinna być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych. Należy opisać zakres dostosowań uwzględnionych w projekcie lub potwierdzić w formie opisu, że obiekty objęte dofinansowaniem są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Standardy regulują dostępność w tych obszarach, gdzie nie jest ona uregulowana innymi przepisami lub innymi standardami. Informacja o stosowaniu przez beneficjenta innych standardów musi być wyraźnie wskazana.

Należy mieć na uwadze, iż ocena wsparcia określonego Standardami będzie polegała na sprawdzeniu zgodności założeń wniosku o dofinansowanie projektu z adekwatnymi standardami, a w przypadku projektów i ich produktów nieobjętych zakresem standardów dostępności ocenie będzie podlegać czy zaproponowane przez wnioskodawcę rozwiązania zapewniające dostępność tych produktów oparte zostały o koncepcję uniwersalnego projektowania.

W ramach opisu dostępności inwestycji w zakresie spełniania przez projekt Standardów dostępności należy przedstawić (w formie tabelarycznej) opis/odniesienie się do zaplanowanych rozwiązań **zapewniających zgodność produktów projektu ze Standardami dostępności** adekwatnych do zakresu i charakteru projektu, z odniesieniem się do konkretnych zapisów załącznika nr 2 do Wytycznych.

Uwaga!

Nie należy przepisywać określonych w Wytycznych standardów, natomiast należy wskazać jednoznaczne odniesienie np. do konkretnych punktów, nr stron, nazw rozwiązań wskazanych w Standardach dostępności.

L.p.	Element zakresu projektu/produkt *	Wskazanie standardów dostępności dla polityki spójności 2014-2020, z którym zapewniona zostanie zgodność poszczególnych elementów zakresu projektu (produktów projektu); ewentualne uwagi
1.	<i>Strona internetowa</i>	<i>Zamieszczenie audiodeskrypcji plików multimedialnych (str. 126), Automatyczna sygnalizacja błędów w formularzu (str. 135)</i>
2.	<i>Dokumentacja elektroniczna</i>	<i>Alternatywne wersje dokumentacji w postaci pliku dźwiękowego (str. 149)</i>
3.		

*Adekwatne do zakresu projektu

II. Równość szans kobiet i mężczyzn

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn ma prowadzić do podejmowania działań na rzecz osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogą korzystać. Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.

Należy opisać zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, w szczególności czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć.

Dopuszczalne jest uznanie neutralności projektu w stosunku do niniejszej zasady. O neutralności można mówić jednak tylko wtedy, kiedy w ramach projektu wnioskodawca wskaże szczegółowe uzasadnienie, dlaczego dany projekt nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie spełnienia wyżej wymienionej zasady, a uzasadnienie to zostanie uznane przez oceniających projekt za trafne i poprawne.

Zasady te powinny być przestrzegane na każdym etapie realizacji projektu.

4.7. Charakterystyka wnioskodawcy

Należy dokonać krótkiego opisu organizacji zgłaszającej projekt, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe oraz spełnienia wymogów kwalifikujących podmiot do aplikowania o środki w ramach działania 6.1 RPO WP 2014-2020.

Należy również przedstawić informację czy wnioskodawca zalicza się do kategorii mikro-, małych, średnich lub dużych przedsiębiorstw na podstawie Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie włączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014 r.).

Dalsze informacje powinny odnosić się do sposobu zorganizowania działań związanych z:

- przygotowaniem inwestycji,
- zgłoszeniem i obsługą wniosku o dofinansowanie,
- podpisaniem umowy,
- procedurami przetargowymi i zawieraniem umów z wykonawcami,
- nadzorem technicznym,
- rozliczeniami finansowymi,
- odbiorami częściowymi i końcowym,
- przekazaniem inwestycji do użytkowania i jej użytkowaniem,
- zapewnieniem trwałości projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów.

Informacje można podać w formie tabeli lub schematu, np.:

Zadanie	Podmiot/ jednostka podmiotu, zakres działań
Przygotowanie inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> – Wydział inwestycji i remontów Gminy ... – przygotowanie dokumentacji budowlanej uzyskanie pozwolenia na budowę i decyzji środowiskowej – Wydział finansowy Gminy ... – zabezpieczenie środków na realizację inwestycji – Wydział pozyskiwania funduszy Gminy ... – opracowanie wniosku i kompletu załączników, obsługa procesu oceny – ...
...	– ...

Uwaga!

W przypadku projektów, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, w tym punkcie studium należy przedstawić jednoznaczną informację, czy wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Definicje i szczegółowe informacje dotyczące „trudnej sytuacji ekonomicznej” opisane zostały w:

- Wytycznych KE dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE z 31 lipca 2014 r., C 249, str. 1),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26 czerwca 2014 r., L 187),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE z 24 grudnia 2013 r., L 352).

4.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa

Unia Europejska promuje przedsięwzięcia realizowane przy współpracy wielu podmiotów i zaangażowanie ich w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę projektów.

Celem projektu partnerskiego powinno być osiągnięcie znaczącej wartości dodanej poprzez podział realizacji zadań pomiędzy niezależne podmioty, a także wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów.

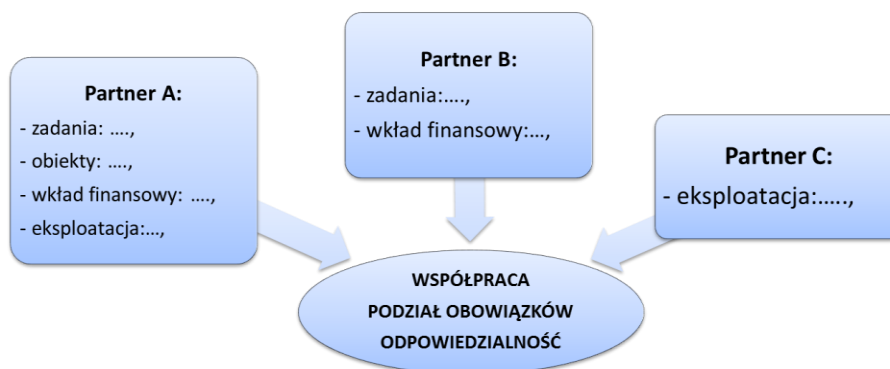
Partnerstwo powinno dotyczyć nie tylko uzyskania konkretnego produktu w projekcie, ale również osiągnięcia i utrzymywania rezultatów. Atutami współpracy przy realizacji projektu może być możliwość wymiany informacji, zwiększenie zaangażowania instytucji publicznych i społecznych, lepszego poznania celów i uwarunkowań projektu, objęcie działaniami szerszego terytorium lub grupy społecznej.

Należy dokonać krótkiego opisu partnera projektu, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

W przypadku, gdy projekt realizowany jest z udziałem innych podmiotów, należy scharakteryzować zakres ich zaangażowania oraz kompetencje związane z jego realizacją.

W szczególności należy opisać:

- prawną podstawę współpracy (umowę, porozumienie administracyjne – czy zostały zawarte w drodze procedur określonych w ustawie z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 i zgodnie z Regulaminem konkursu; krótko opisać procedurę wyboru partnera będącego podmiotem spoza sektora finansów publicznych),
- główne prawa i obowiązki partnera (-ów) związane z realizacją projektu, w tym:
 - o zadania dotyczące określenia celów, zakresu i przygotowania inwestycji
 - o procedur wyboru wykonawców,
 - o udziału finansowego i zasad rozliczeń pomiędzy partnerami, wykonawcą i IZ RPO,
 - o odbiorów,
 - o eksploatacji,
 - o monitorowania efektów,
- kwestie własności i finansowania produktów projektu w okresie wymaganej trwałości projektu (5 lat od daty wskazanej w umowie o dofinansowanie i zał. nr 16).



Zgodnie z art. 33 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 - 2020 i Regulaminem konkursu/naboru „podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych dokonuje wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest obowiązany w szczególności do:

- 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów;
- 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
- 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera”.

Wybór partnera powinien być dokonany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego.

Jeżeli wnioskodawca jest zobowiązany do stosowania ww. procedur dotyczących wyboru partnera spoza sektora finansów publicznych, należy w treści rozdziału wykazać zgodność procedury wyboru partnera z ww. warunkami wynikającymi z ww. Ustawy i Regulaminu konkursu/naboru, powołując się przy tym na konkretne działania (wraz ze wskazaniem dat), jakie zostały zrealizowane w celu wyłonienia partnera w projekcie.

Umowa partnerska lub porozumienie muszą być zawarte przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

4.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu

Niniejszy rozdział powinien zawierać informacje służące do ustalenia i oceny, czy wnioskodawca jest w stanie zrealizować projekt oraz ma możliwości zarządzania nim w przyszłości.

- 1) Przede wszystkim należy określić, jaki podmiot będzie zarządzał infrastrukturą powstałą w wyniku realizacji projektu.
Jeżeli będzie to inny niż wnioskodawca podmiot - operator, należy:
 - wyjaśnić przyczyny i korzyści takiego rozwiązania,
 - opisać sposób wyboru podmiotu eksploatującego, jego formę prawną i strukturę własnościową, jak również zakres nadzoru wnioskodawcy,
 - określić formę prawną przekazania funkcji związanych z użytkowaniem danej infrastruktury,
 - wskazać, czy przekazanie będzie bezpłatne czy za odpłatnością.
- 2) W studium należy uzasadnić, w jaki sposób wnioskodawca (lub operator) sprosta wymaganiom związanym z bieżącym utrzymaniem infrastruktury i utrzymaniem celów projektu. Najważniejsze kwestie to:



Zdolność do użytkowania projektu należy analizować w kontekście całego okresu referencyjnego, a nie tylko wymaganego okresu trwałości projektu 5 lat od końcowego rozliczenia – art. 71 Rozporządzenia nr 1303/2013).

Przyjęte założenia powinny być zgodne z analizą finansową projektu (np. kosztami wynagrodzeń, zaopatrzenia w materiały, serwisu i obsługi, źródłami finansowania działalności).

4.10. Doświadczenie

Punkt dotyczy doświadczenia wnioskodawcy (partnerów) w zakresie realizacji i rozliczania projektów inwestycyjnych i prowadzeniu działalności związanej z zakresem i celem projektu.

- 1) W odniesieniu do doświadczeń inwestycyjnych, należy skupić się na projektach o podobnej skali skomplikowania pod względem administracyjnym, rozliczeń finansowych i organizacyjnym.

Można zastosować tabelę:

Tytułu projektu (zakres)	Okres realizacji	Wartość całkowita	Źródła dofinansowania
...

Można również podać inne informacje – np. liczbę rozstrzyganych w ciągu roku postępowań przetargowych, liczbę prowadzonych inwestycji, kwotę środków pozyskanych z EFSI.

- 2) Należy ponadto opisać doświadczenie wnioskodawcy (operatora) w zakresie prowadzenia działalności związanej z zakresem i celami projektu.
- 3) Podawane informacje powinny potwierdzać:
 - przygotowanie praktyczne, które będzie niezbędne do danego typu działalności,
 - potencjał do prowadzenia tej działalności w założonej skali,
 - zdolność do uzyskania założonych rezultatów projektu.

5. Analiza finansowa

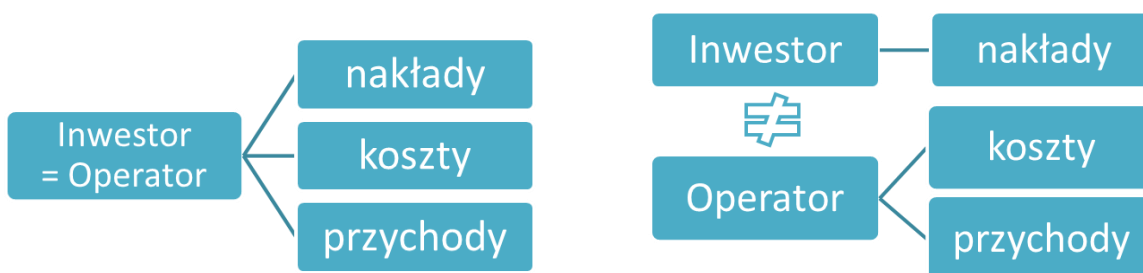
Analizę należy przeprowadzić stosując wprost zapisy *Wytycznych MliR*.

Patrz również pkt. 4.3 Pomoc publiczna

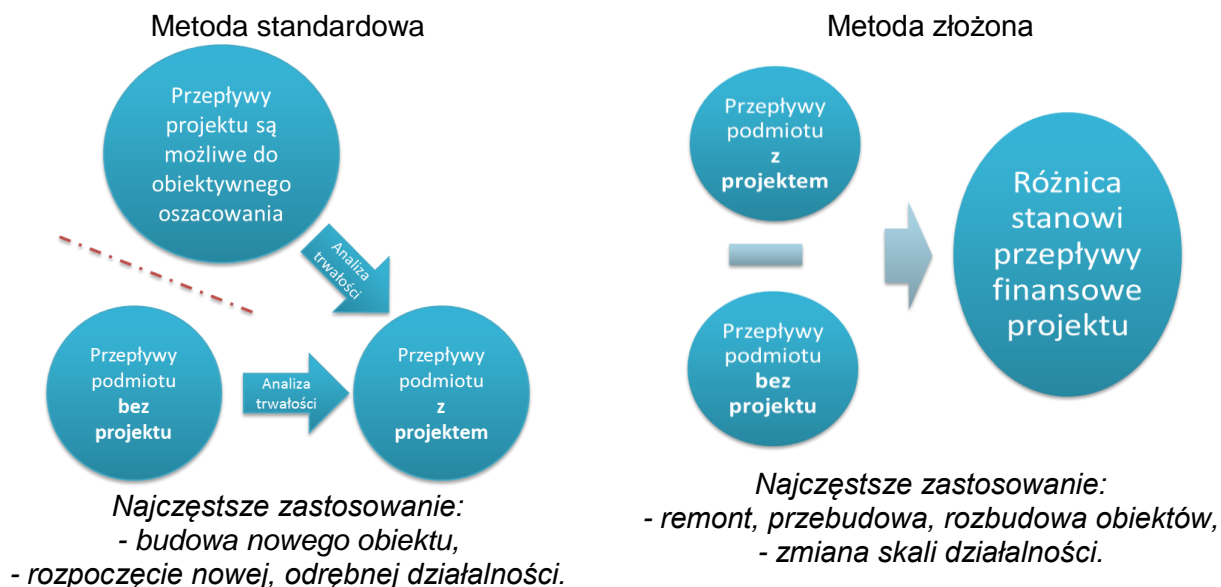
Instytucja Zarządzająca RPO, w celu ujednolicenia zasad i zachowania spójności przygotowywanych analiz, przyjmuje następujące założenia:

1) Metody analiz:

- analiza dokonywana jest zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy właściciel i operator infrastruktury są odrębnymi podmiotami, należy zastosować skonsolidowaną metodę analizy (patrz – podrozdział 7.5 *Wytycznych MliR*); istotne jest przy tym ustalenie zmian przepływów pieniężnych wywołanych realizacją projektu,



- analizę sporządza się przy użyciu metody standardowej lub złożonej. Wybór metody zależy od tego, czy możliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta oraz czy możliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta. Szczegółowe informacje w zakresie wyboru metody opracowania analizy finansowej przedstawiono w *Wytycznych MliR* (punkt 7.4),



2) Okres analizy:

- prognoza finansowa sporządzana musi być w okresach rocznych (1.01-31.12),

- okres referencyjny powinien być liczony dla 15 rocznych przedziałów, poczynając od roku rozpoczęcia realizacji projektu (np. rok rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której wniosek o dofinansowanie został sporządzony na etapie, gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie (n, n+1, n+2 ... n+14),”
- przepływy związane z realizacją projektu (np. nakłady na przygotowanie projektu), poniesione przed rokiem złożenia wniosku o dofinansowanie powinny zostać uwzględnione w analizie w wartościach niezdyskontowanych.

3) Dyskontowanie:

- analiza finansowa oparta jest na metodologii zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych, zgodnie z którą wszystkie przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane, aby odzwierciedlały ich wartość bieżącą,
- w analizach należy stosować ceny stałe tj. ceny z roku złożenia wniosku o dofinansowanie,
- dyskontowanie polega na przemnożeniu przepływów z danego roku analizy przez współczynnik dyskonta dla danego roku,
- stopa dyskontowa w analizie finansowej wynosi 4%,
- do obliczeń luki w finansowaniu należy przyjąć współczynniki dyskontowe z dokładnością do 4 miejsc po przecinku, dopuszcza się także użycie standardowych formuł arkuszy obliczeniowych (NPV, IRR).


Wzór na współczynnik dyskontowy:

$$a_t = \frac{1}{(1+r)^t}$$

a – finansowy współczynnik dyskontowy,

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa (dla RPO = 4%),

t – bieżący okres dyskontowy.



	Wniosek	Realizacja	Eksploatacja												
Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,0000	0,9615	0,9246	0,8890	0,8548	0,8219	0,7903	0,7599	0,7307	0,7026	0,6756	0,6496	0,6246	0,6006	0,5775

4) Format tabel:

- jest co do zasady dowolny i zależny od analityka. Tabele powinny uwzględniać przyjęte założenia i metody obliczeniowe oraz umożliwiać:
 - identyfikację nakładów inwestycyjnych, źródeł finansowania, kosztów operacyjnych i oszczędności, przychodów i wartości rezydualnej, sald przepływów pieniężnych,
 - ustalenie wymaganych wskaźników dyskontowych, poziomu „luki w finansowaniu” i dofinansowania,
 - analizę trwałości,
 - analizę ekonomiczną,
 - analizę wrażliwości.

Zaleca się zastosowanie tabel zgodnych z układem rachunku przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat.

5) Podatek VAT:

- jeżeli podatek VAT może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe – przepływy pieniężne należy podać w cenach netto (bez VAT),

- jeżeli podatek VAT nie może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe oraz stanowi rzeczywisty wydatek podmiotu ponoszącego wydatki - przepływy pieniężne należy podać w cenach brutto (wraz z podatkiem VAT).
- 6) Wiarygodność danych i prognoz:
- podstawowe zmienne makroekonomiczne dla okresu analizy zawierają *Warianty rozwoju gospodarczego Polski* zamieszczone na stronie Ministerstwa³,
 - analizy należy wykonywać kierując się zasadą ostrożnej wyceny,
 - podane informacje i dane liczbowe powinny odpowiadać dokumentacji technicznej, obowiązującym normom, cenom rynkowym (netto w przypadku kiedy podatek VAT nie jest kwalifikowany lub brutto w przypadku przeciwnym) i danym statystycznym,
 - analizy powinny być wiarygodne, tzn. przedstawiać rzetelne i realne szacunki oparte o należyte opisaną i uzasadnioną metodologię.
- 7) Zastrzeżenia IZ RPO:
- w ramach RPO rezerwy tworzone na pokrycie wydatków inwestycyjnych nie są kwalifikowane, bez względu na uzasadnienie,
 - w analizie finansowej można pominąć zmiany kapitału obrotowego,
 - w ramach RPO nie stosuje się rozwiązania przewidzianego w art. 61 ust. 6 Rozporządzenia nr 1303/2013; potencjalne dochody projektu są określone z góry w wyniku obliczenia zdyskontowanego dochodu projektu.

Jeżeli analizy finansowe nie spełniają ww. przesłanek, IZ RPO może zakwestionować poprawność studium wykonalności projektu.

5.1. Harmonogram realizacji

Należy przedstawić informacje na temat terminów rozpoczęcia, czasu trwania i terminów zakończenia kluczowych faz realizacji projektu, terminów odbiorów częściowych i końcowego oraz końcowego rozliczenia projektu.

Harmonogram powinien uwzględniać czas trwania poszczególnych etapów, zastosowaną technologię, ryzyko opóźnień (np. wynikających z protestów podczas procedur o udzielenie zamówień publicznych lub warunków atmosferycznych, okresów ochronnych, czasu trwania procedur pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego, umów na realizację świadczeń w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej itd.).

Należy również przestrzegać ostatecznych terminów kwalifikowalności kosztów oraz ostatecznych terminów rozliczenia projektów określonych odrębnie przez IZ RPO. W studium zaleca się przedstawienie terminarza realizacji w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego (np. wykres Gantta, wykres analizy sieciowej z oznaczeniem elementów krytycznych).

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

5.2. Nakłady inwestycyjne

W punkcie tym należy scharakteryzować nakłady inwestycyjne wymagane do realizacji projektu, w tym:

- a) kwalifikowane do dofinansowania:
 - wydatki netto,
 - podatek VAT,

³ https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/79545/2019_warianty_rozwoju_Polski_14_20.pdf

- b) wydatki niekwalifikowane:
- niekwalifikowany podatek VAT (od wydatków kwalifikowanych),
 - niekwalifikowane wydatki netto,
 - podatek VAT (od niekwalifikowanych wydatków netto).

Zaleca się przedstawienie tabeli z wartościami wydatków na poszczególne zadania w poszczególnych latach realizacji projektu.

W przypadku projektów partnerskich należy wskazać nakłady inwestycyjne poszczególnych partnerów.

5.3. Mechanizm wyliczania zysku operacyjnego dla projektów objętych dofinansowaniem na podstawie art. 55 i art. 56 Rozporządzenia KE nr 651/2014

Dofinansowanie dla projektów, które udzielane będzie na podstawie art. 55 ust. 10 i 11 Pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną oraz art. 56 ust. 6. Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną wyliczania zysku operacyjnego. Weryfikacja „zysku operacyjnego” dotyczy wszystkich rodzajów beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie na podstawie ww. przepisów.

W celu ustalenia wysokości wsparcia w ramach ww. rodzajów pomocy należy:

- 1) Ustalić wartość zdyskontowanych przychodów projektu (zgodnie z zasadami określonymi w punkcie Instrukcji dot. przychodów projektu).
- 2) Ustalić wartość zdyskontowanych kosztów operacyjnych projektu (zgodnie z zasadami określonymi w punkcie Instrukcji dot. przychodów projektu).
- 3) Ustalić wynik różnicy pomiędzy sumą zdyskontowanych przychodów a sumą zdyskontowanych kosztów operacyjnych projektu, dla całego okresu referencyjnego analizy.
- 4) Jeżeli wynik ww. różnicy jest większy od „0” to projekt generuje zysk operacyjny. Jego wartość należy odjąć od wydatków kwalifikowanych projektu.
- 5) Dofinansowanie projektu nie może przekroczyć różnicy pomiędzy kosztami kwalifikowanymi a wygenerowanym zyskiem operacyjnym ($Kwota\ pomocy \leq EC - ZO$).
- 6) Następnie należy sprawdzić czy wyliczona kwota pomocy nie przewyższa kwoty maksymalnego dofinansowania z SzOOP w ramach danego Działania/Poddziałania ($\max \% \times \text{koszty kwalifikowalne}$), a w przypadku wystąpienia takiej sytuacji przyjąć niższą kwotę i niższy % dofinansowania.
- 7) Dla projektów, które wymagają zastosowania metody „zysku operacyjnego” nie stosuje rozliczania generowanych dochodów na podstawie art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013.

Zysk operacyjny wylicza się ex ante na podstawie rozsądnych prognoz i nie ustala się go ponownie. Jednak każdorazowo przy zmianie kosztów kwalifikowalnych (w tym również po podpisaniu umowy o dofinansowanie) konieczne jest ponowne wyliczenie kwoty pomocy poprzez odjęcie zysku operacyjnego od kosztów kwalifikowalnych i przyrównanie do maksymalnego poziomu dofinansowania dla danego działania RPO.

Jeżeli zysk operacyjny < 0 , kwota pomocy będzie się odnosiła jedynie do kosztów kwalifikowalnych projektu ($Kwota\ pomocy = EC \times \text{MaxCRpa}$).

5.4. Źródła finansowania

W punkcie tym powinien znaleźć się opis wszystkich źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych projektu.

Należy jednoznacznie wskazać, o jaką kwotę i poziom % dofinansowania z EFRR w ramach RPO ubiega się wnioskodawca.

Zaleca się przedstawienie montażu finansowanego projektu w formie tabeli **(z ewentualnym podziałem na wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane)**.

Przykład:

Nazwa źródeł finansowania wydatków	Wydatki razem		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
	zł	%	zł	zł	zł
Środki wspólnotowe (EFRR)					
Krajowe środki publiczne, w tym:					
budżet państwa ⁴ (nazwa dysponenta)					
budżet jst (nazwa)					
inne środki publiczne (nazwa funduszu/podmiotu)					
Prywatne (nazwa funduszu/podmiotu)					

Suma źródeł finansowania musi być równa wartości nakładów inwestycyjnych.

Poziom i wartość wnioskowanego dofinansowania powinny być zgodne z zapisami SZOOP, ogłoszeniem o konkursie oraz przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej (jeśli dotyczy).

W przypadku finansowania wkładu własnego za pomocą kredytów, należy określić podstawowe zakładane parametry: wartość kredytu, waluta kredytu, oprocentowanie (stałe czy zmienne), okres kredytowania, okres karencji, prowizja, rodzaj spłat (miesięcznie, kwartalnie, rocznie).

Jeżeli inwestycja będzie finansowana ze środków innych podmiotów, należy określić:

- podstawę prawną,
- przedmiot dofinansowania,
- warunki przyznania takiego dofinansowania.

⁴ Udział środków z budżetu państwa nie może przekroczyć 15% kwoty kosztów kwalifikowanych.

5.5. Koszty operacyjne

Koszty operacyjne - dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczania wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty eksploatacji i utrzymania (np. wynagrodzenia, surowce, elektryczność), koszty administracyjne i ogólne, koszty związane ze sprzedażą i dystrybucją. Przy określaniu kosztów operacyjnych na potrzeby analizy projektu nie należy uwzględniać pozycji, które nie powodują rzeczywistego wydatku pieniężnego, nawet jeżeli są one zazwyczaj wykazywane w bilansie lub rachunku zysków i strat. Do kosztów operacyjnych nie należy zatem zaliczać kosztów amortyzacji oraz rezerw na nieprzewidziane wydatki. Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty finansowania (np. odsetki od kredytów). Podatki bezpośrednie (m.in. podatek dochodowy) powinny być uwzględniane jako koszt wyłącznie w ramach analizy trwałości. Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu razem z kosztami operacyjnymi należy ująć również nakłady odtworzeniowe związane z elementami infrastruktury, o okresie użytkowania krótszym niż okres odniesienia analizy.

- Wytyczne MliR

Koszty dotyczące projektu należy oszacować lub ustalić w wyniku porównania kosztów działalności bez realizacji projektu i po realizacji projektu, w odpowiednim okresie referencyjnym.

Do najczęściej spotykanych kategorii kosztów operacyjnych, które zaleca się przedstawić, należą:

- zużycia materiałów,
- zużycia energii,
- innych mediów (woda, ścieki, komunikacja telefoniczna, łącza internetowe),
- wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników,
- usług obcych,
- remontowe (odtworzeniowe),
- transportu,
- kontroli jakości,
- zarządzania,
- opłat,
- ubezpieczeń majątkowych,
- pozostałe.

Zgodnie z obowiązującą zasadą kasową koszty należy podawać tylko wtedy, gdy następuje przepływ środków pieniężnych, czyli ponoszone są wydatki. W analizie **nie należy uwzględniać:**

- spadku wartości i amortyzacji – w ich miejsce należy przewidzieć koszty remontowe (odtworzeniowe) w planowanych latach poniesienia wydatków,
- rezerw na przyszłe odnowienie majątku lub na zdarzenia warunkowe.

Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty kapitałowe (np. odsetki od kredytów).

Dla każdej kategorii kosztów wymagane jest **szczegółowe uzasadnienie przyjętych założeń**, które powinno być poparte np.:

- danymi historycznymi oraz doświadczeniem wnioskodawcy,
- informacjami wynikającymi z dokumentacji technicznej (np. zapotrzebowanie na energię, zużycie materiałów, przeglądy techniczne, trwałość),

- założeniami dotyczącymi planowanej działalności i organizacji pracy (liczba pracowników, wynagrodzenia),
- fizycznym i technologicznym zużyciem środków trwałych,
- wymogami i procedurami medycznymi oraz w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego,
- wymaganą częstotliwością napraw i remontów,
- wymogami prawa (np. ubezpieczenia społeczne, podatki od nieruchomości).

Jeżeli projekt związany jest z emisją zanieczyszczeń do środowiska, należy zapewnić realizację zasady „zanieczyszczający płaci”.

Oszczędności

Sytuacja, gdy skutek realizacji projektu koszty ulegają zmniejszeniu, wymaga szczególnego uwzględnienia w analizie.

*Oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operację są traktowane **jako dochody**, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.*

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

*W przypadku niektórych typów projektów, ich realizacja może spowodować oszczędność kosztów operacyjnych w stosunku do scenariusza bez projektu. Dla projektów, o których mowa w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013, **oszczędność kosztów operacyjnych powinna zostać uwzględniona w analizie luki w finansowaniu**, chyba że nastąpi równoważne zmniejszenie środków dotychczas otrzymywanych od podmiotów publicznych, np. dotacji na działalność operacyjną. Oszczędność kosztów może zostać pominięta, jeżeli beneficjent przedstawi szczegółowy mechanizm ustalania wysokości otrzymywanej dotacji, zgodnie z którym korzyści wynikające z oszczędności kosztów operacyjnych będą równe obniżeniu kwoty dotacji dla danego podmiotu. Przy obliczaniu luki w finansowaniu można pominąć tylko oszczędności kosztów operacyjnych do wysokości kwoty obniżenia dotacji*

- Wytyczne MliR

- Oszczędności mogą dotyczyć np. zmniejszenia zużycia energii wskutek działań oszczędnościowych.

Ze względu na istotność zagadnienia, w analizie należy – najlepiej w odrębnym zestawieniu – zaprezentować wszystkie możliwe do uzyskania oszczędności (koszty ze znakiem ujemnym w poszczególnych kategoriach kosztów operacyjnych) oraz informację, czy i w jakim stopniu zostanie zmniejszona dotacja dla wnioskodawcy.

W wielu przypadkach takie rozliczenie oszczędności nie będzie możliwe.

Uwaga!

W przypadku podmiotów, które uzyskują dotację na działalność (np. niektóre podmioty publiczne) należy przedstawić konkretną informację, czy i w jakim stopniu zostanie zmniejszona dotacja dla wnioskodawcy. Należy wówczas przedstawić mechanizm korygowania wartości otrzymywanych środków na działalność bieżącą o równowartość lub część oszczędności.

5.6. Analiza popytu

Należy w tym miejscu przedstawić szacunek liczby użytkowników infrastruktury projektu oraz zakres oferowanych usług (nowych lub dotychczasowych, ale z wykorzystaniem nowej infrastruktury).

Analiza powinna być ściśle powiązana z częścią diagnostyczną studium, w zakresie:

- sytuacji demograficznej, epidemiologicznej, diagnozy i skali występowania problemów społecznych,
- obecnego poziomu oferowanych usług (w zakresie przedmiotu projektu: lokalizacji, wyposażenia i jakości obiektów, miejsc, obszarów),
- charakterystyki odbiorców, do których adresowane są zadania opisane w projekcie,
- potrzeb i oczekiwań odbiorców,
- konkurencji ze strony innych placówek,
- dostępności cenowej i poziomu cen na rynku.

Zaplanowany popyt będzie również odzwierciedlony we wskaźnikach rezultatu przedsięwzięcia. Analiza powinna uwzględniać zasoby wykorzystywane do usług świadczonych komercyjnie oraz finansowanych ze środków publicznych. Patrz rozdział 4 Pomoc publiczna.

Należy dołożyć starań, aby założenia co do zakresu planowanych usług były oszacowane realnie i były możliwe do osiągnięcia przez wnioskodawcę / operatora.

Popyt należy oszacować w sposób szczególnie staranny, gdyż:

- będzie on monitorowany przez wskaźniki rezultatu (brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może być związany z koniecznością zwrotu udzielonej dotacji),
- brak zainteresowania ofertą ze strony odbiorców może zagrozić opłacalności i trwałości przedsięwzięcia.

Informacje na temat spodziewanego popytu należy podać zgodnie z wymogami i metodologią przedstawioną w *Wytycznych MliR*.

5.7. Przychody

Niniejszy punkt dotyczy projektów, dla których przewiduje się odpłatne świadczenie usług lub sprzedaż towarów związanych z realizacją i funkcjonowaniem projektu. W przypadku braku przychodów należy o tym jednoznacznie poinformować.

Przychody to:

wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi (...) uzyskane w okresie odniesienia.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

(...) należy uwzględnić zarówno wkład ze strony nowych użytkowników, jak i dodatkowe wkłady ze strony już istniejących użytkowników nowej lub rozszerzonej usługi lub infrastruktury.

- art. 16 Rozporządzenia nr 480/2014

Wśród kategorii przychodów należy wyróżnić:

- przychody spełniające przesłanki art. 61 Rozporządzenia Rady (UE) nr 1303/2013; przychody te będą stanowiły element uwzględniany w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt,
- przychody uzyskiwane w trakcie realizacji inwestycji (tzw. przychody incydentalne, np. ze sprzedaży drewna z niezbędnych do wycięcia dla realizacji projektu drzew, ze sprzedaży złomu, gruzu z rozbiórki, z reklam instalowanych na placu budowy); przychody te nie są

uwzględniane w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt. Ich wartość pomniejsza wprost kwotę wydatków kwalifikowanych.

W zakresie lecznictwa uzdrowiskowego przychodami mogą być np.:

- opłaty za wynajem sal, powierzchni do prowadzenia działalności gastronomicznej, automaty do kawy itd.
- opłaty za zajęcia, zabiegi, usługi, przychody z tytułu opieki i leczenia, które nie są finansowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- bilety wstępu,
- opłaty za parkowanie,
- wynajem powierzchni reklamowej,
- przychody z tytułu sprzedaży produktów i usług uzdrowiskowych itd.

Przychodami nie będą:

- wpływy związane z np. dotacjami JST, budżetu państwa przekazywane na świadczenie usług zdrowotnych w ramach publicznego systemu - nawet jeżeli ich wysokość jest kalkulowana w odniesieniu do konkretnej liczby świadczonych usług lub osób korzystających z danej infrastruktury (np. subwencja przypadająca na 1 użytkownika, dotacja gminy na realizację zadań będących w jej kompetencjach),
- przychody z tytułu realizacji świadczeń objętych kontraktami z NFZ, które są finansowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- darowizny, które nie stanowią przychodu w rozumieniu niniejszej *Instrukcji*.

Wpływy tego typu należy uwzględnić w analizie finansowej trwałości projektu.

Podczas analizy potencjalnych przychodów projektu należy zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje niepełnej identyfikacji lub nierzetelnej prognozy przychodów w tym ryzyko zwrotu części wypłaconej dotacji określony w rozdziale 12 *Wytycznych MliR*.

Przychody w czasie realizacji inwestycji

Kwalifikowalne wydatki danej operacji, które mają być dofinansowane z EFSI, są pomniejszane o dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania operacji, wygenerowany bezpośrednio wyłącznie podczas jej wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. W przypadku, gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów inwestycji.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

Jeżeli podczas realizacji projektu wnioskodawca spodziewa się uzyskać przychody, należy opisać, czego one dotyczą oraz określić ich przewidywaną wartość. Mogą one dotyczyć np.:

- sprzedaży ziemi, gruzu,
- drewna z wycinki,
- złomu z rozbiórki,
- udostępnienia powierzchni reklamowej na ogrodzeniu placu budowy itd.

Od wydatków kwalifikowanych odejmowany powinien być tylko dochód, a więc przychody po odjęciu kosztów ich uzyskania.

Przykład

W związku z realizacją remontu i rozbudowy ośrodka sanatoryjnego, który mieści się w zabytkowym zespole pałacowym, konieczna jest wycinka drzew. Wartość pozyskanego drewna oszacowano na 1700 zł, natomiast koszty wynoszą: 1200 zł – koszty opłat administracyjnych za wycinkę, 200 zł – koszty robocizny.

W tym przypadku wydatki kwalifikowane projektu należy obniżyć o 300 zł, t.j. $1700 - (1200 + 200) = 300$ zł.

Przepisy Rozporządzenia 1303/2013 nie przewidują możliwości pominięcia przychodów o niewielkim znaczeniu dla wartości projektu. Wyjątkiem jest tylko ryczałtowe rozliczenie dochodów w projekcie, które znosi obowiązek rozliczania dochodów „incydentalnych”.

5.7. Analiza przychodów z uwzględnieniem środków publicznych (np. NFZ –)

W związku z możliwością wystąpienia pomocy publicznej w projekcie (patrz rozdział nr 4.3) należy dokonać analizy struktury przychodów w projekcie.

Należy dokonać obliczeń z których wynika struktura i wielkość przychodów wraz z opisem przyjętych danych, źródła przychodów z odwołaniem do konkretnych dokumentów z których te dane wynikają. Analiza powinna być spójna z pozostałymi podrozdziałami, rozdziału nr 5 oraz przeprowadzona w okresie referencyjnym.

5.8. Wartość rezydualna

Wartość rezydualna odzwierciedla potencjalne korzyści finansowe, które mogą być osiągnięte w czasie wykraczającym poza okres analizy.

W przypadku, gdy przewidziany czas użytkowania aktywów danej operacji przekracza okres odniesienia, ich wartość rezydualna jest określana przez obliczenie wartości zaktualizowanej netto przepływów pieniężnych w pozostałych latach trwania operacji (...).

Wartość rezydualna inwestycji jest włączona do obliczeń zdyskontowanego dochodu operacji jedynie wówczas, gdy przychody przewyższają koszty.

- art. 18 Rozporządzenia nr 480/2013

Wartość rezydualna występuje w ostatnim roku analizy.

Należy ją obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_r = CF_{n+14} \times i$$

gdzie:

CF_{n+14} – to przepływy pieniężne (dla ostatniego roku analizy: $n+14$),

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny.

Uwaga:

- 1) Wartość rezydualna wystąpi tylko jeśli przepływy ostatniego roku analizy (CF_{n+14}) będą dodatnie.
- 2) W ostatnim roku analizy nie należy zaniżać przychodów ani zawyżać kosztów operacyjnych. Nakłady odtworzeniowe i remontowe w ostatnim roku analizy nie powinny przekraczać średniej tych nakładów w pozostałych latach okresu referencyjnego.
- 3) Liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny wymaga konkretnego uzasadnienia. Ustalenia najlepiej poprzeć analizą umorzenia wartości środków trwałych, z uwzględnieniem:
 - rodzaju aktywów,
 - intensywności eksploatacji,
 - stawek amortyzacyjnych,
 - ponoszonych nakładów odtworzeniowych i remontowych.
- 4) Do obliczeń luki w finansowaniu wartość rezydualną przyjmuje się zdyskontowaną współczynnikiem dyskonta dla ostatniego roku okresu referencyjnego.
- 5) Wartości rezydualnej nie uwzględnia się w analizie trwałości finansowej.

Przykład:

Projekt polega na rozbudowie Zakładu Przyrodoleczniczego. Początkowa wartość środków trwałych wynosi 5 mln zł. Saldo przepływów pieniężnych dla ostatniego roku ($n+14$) wynosi 100 tys. zł.

Roczne umorzenie wartości środków trwałych, z uwzględnieniem wymogów określonych w niniejszej Instrukcji ustalono na poziomie 5 %. Umorzenie przedstawia się następująco:

$n + \dots$	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wartość środków trwałych (mln zł)	<i>realizacja inwestycji</i>		5,0	4,8	4,5	4,3	4,0	3,8	3,5	3,3	3,0	2,8	2,5	2,3	2,0

Przewidywany okres użytkowania infrastruktury wynosi ok. 20 lat, z tego ok. 7 lat poza okres referencyjny. W tej sytuacji:

$$Wr = CF_n \times i = 100 \text{ tys. zł} \times 7 \text{ lat} = 500 \text{ tys. zł}$$

W obliczeniach dochodów generowanych przez projekt uwzględniona zostanie wartość rezydualna zdyskontowana współczynnikiem dyskonta dla roku $n+14$ i stopie $r = 4\%$.

$$700 \text{ tys. zł} \times 0,5775 = 404,250 \text{ zł tys. zł}$$

5.9. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych

Dla projektu zgłoszonego do dofinansowania w ramach RPO należy obliczyć wskaźniki dyskontowe FNPV oraz FRR.

Wskaźniki te ustalane są na podstawie następujących przepływów finansowych projektu:

Przepływy:	Uwagi:
– nakłady inwestycyjne	– pełna wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację
– koszty operacyjne	– bez amortyzacji
	– w tym nakłady odtworzeniowe i remontowe
– oszczędności kosztów	– traktowane jak przychody
– przychody	– w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013
– wartość rezydualna	– tylko jeśli jest dodatnia

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. Excell: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Ocenie merytorycznej będą podlegać wyłącznie projekty, które spełnią łącznie kryteria progowe wskaźników finansowych, określone w Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO oraz w Podręczniku CBA, 2014 (s. 50), tj. **FNPV/C < 0 i FRR/C < stopa dyskonta (4%)**. Wymóg ten nie dotyczy inwestycji objętych przepisami o pomocy publicznej.

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności finansowej:

$$FNPV: \quad FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n a_t S_t^C = \frac{S_0^C}{(1+r)^0} + \frac{S_1^C}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^C}{(1+r)^n}$$

$$FRR \quad FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^C}{(1+FRR/C)^t} = 0$$

gdzie:

S^C – salda przepływów pieniężnych generowanych przez projekt w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa

- Załącznik nr 2 do Wytycznych MliR

Analizę z wyliczeniem ww. wskaźników dyskontowych należy sporządzić również dla projektów, w których nie występują przychody albo koszty operacyjne.

5.10. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem wartości dochodów netto generowanych przez projekt

Obliczanie poziomu dofinansowania w związku z występowaniem dochodów określonych w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 dotyczy projektów:

- których całkowity kwalifikowalny koszt przekracza 1 000 000 Euro⁵,
- w których zdyskontowane przychody (i oszczędności) są wyższe od kosztów operacyjnych (bez amortyzacji),
- dla których wsparcie w ramach programu **nie stanowi**:
 - pomocy de minimis,
 - zgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa (np. udzielanej na podstawie art. 40, 41 Rozporządzenia KE nr 651/2014 dla MŚP),
 - zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

W naborze wniosków z zakresu infrastruktury uzdrowiskowej kwestia dochodów dotyczyć więc może inwestycji:

- nieobjętych pomocą publiczną, o wartości pow. 1 mln euro i które, mają zdolność do generowania nadwyżki finansowej,
- objętych pomocą publiczną na podstawie art. 40-41 Rozporządzenia KE nr 651/2014 realizowanych przez duże przedsiębiorstwa (w tym JST i spółki komunalne), o wartości kosztów kwalifikowanych pow. 1 mln euro i które, mają zdolność do generowania nadwyżki finansowej.

Obliczanie luki w finansowaniu

⁵ Kursy publikowane są na stronie <http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/kursy-eur/845-kurs-euro-do-okreslania-limitow-kwotowych-kosztow-kwalifikowalnych>

Do celów ustalenia luki w finansowaniu, zdyskontowany dochód operacji obliczany jest poprzez odliczenie zdyskontowanych kosztów od zdyskontowanego przychodu i - w stosownych przypadkach - przez dodanie wartości rezydualnej inwestycji.

- art. 15 ust. 1 Rozporządzenia nr 480/2014

W studium wykonalności należy przedstawić dane (w formie tabelarycznej) oraz wyniki ustalenia, czy projekt generuje dochody netto w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1303/2013, w celu obliczenia luki w finansowaniu projektu.

W zakresie ww. obliczeń **należy stosować wprost zasady określone w Wytycznych MIIIR** (rozdział 8).

W przypadku projektów częściowo objętych pomocą publiczną do części nie objętej tą pomocą należy zastosować odpowiednio zasady dotyczące ustalania poziomu dofinansowania w oparciu o metodę luki w finansowaniu.

Do celów analizy dochodów generowanych przez projekt niezbędne jest wcześniejsze ustalenie następujących przepływów finansowych dla projektu:

Przepływy:	Uwagi:	Charakter:
– nakłady inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację bez rezerw na nieprzewidziane wydatki podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe, nie powinien być uwzględniony 	wydatek „-”
– koszty operacyjne	<ul style="list-style-type: none"> bez amortyzacji należy uwzględnić niezbędne nakłady odtworzeniowe i remontowe 	wydatek „-”
– oszczędności kosztów	<ul style="list-style-type: none"> traktowane jak przychody można pominąć oszczędności do wysokości zmniejszenia dotacji na działalność operacyjną 	wpływ „+”
– przychody	<ul style="list-style-type: none"> w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 przychód nie obejmuje transferów z budżetów krajowych lub regionalnych ani z krajowych publicznych systemów ubezpieczeń (art. 15 Rozporządzenia nr 480/2014) - przychodem nie jest np. subwencja oświatowa 	wpływ „+”
– wartość rezydualna	<ul style="list-style-type: none"> tylko jeśli jest dodatnia 	wpływ „+”

IZ RPO nie wymaga ustalenia i uwzględnienia w analizie zmian wartości kapitału obrotowego.

Algorytm przedstawiający sposób obliczania wskaźnika luki w finansowaniu w projekcie, zgodny z Wytycznymi MIIIR jest następujący:

1) Określenie wskaźnika luki w finansowaniu (R):

$$R = \frac{(DIC - DNR)}{DIC}$$

gdzie:

- DIC – suma zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu
- DNR – suma zdyskontowanych dochodów projektu (przychody + oszczędności – koszty operacyjne + wartość rezydualna).

2) Określenie kosztów kwalifikowalnych skorygowanych o wskaźnik luki w finansowaniu (EC_R):

$$EC_R = EC \times R$$

gdzie:

- EC – koszty kwalifikowalne (*niezdyskontowane*).

Uwaga! We wniosku o dofinansowanie, jako wydatki kwalifikowane w tab. D.3, należy uwzględnić wartości skorygowane o wskaźnik luki w finansowaniu.

- 3) Określenie (maksymalnej możliwej) dotacji UE:

$$DotacjaUE = EC_R \times MaxCR_{pa}$$

gdzie:

- Max CR_{pa} – maksymalna wielkość współfinansowania określona dla osi priorytetowej.

Dofinansowanie przy zastosowaniu ryczałtowych stawek dochodów

Dla inwestycji z zakresu, infrastruktury uzdrowisk nie przewidziano możliwości zastosowania ryczałtowych rozliczeń dochodów.

.

5.11. Trwałość finansowa projektu

Projekt, który ma być wsparty w ramach RPO, mimo, że najczęściej będzie generował straty, powinien mieć zapewnioną trwałość finansową. Oznacza to, że wnioskodawca (i ewentualny operator) powinien dysponować wystarczającymi środkami do realizacji infrastruktury oraz jej utrzymania w przyszłości.

Analiza trwałości finansowej wymaga:

- ustalenia wyników finansowych projektu (w tym jego zdolności do pokrywania kosztów eksploatacji),
- nałożenia ich na sytuację finansową jednostki (wnioskodawcy, operatora) i ustalenia jej zdolności do pokrywania kosztów funkcjonowania projektu.

W analizie trwałości finansowej:

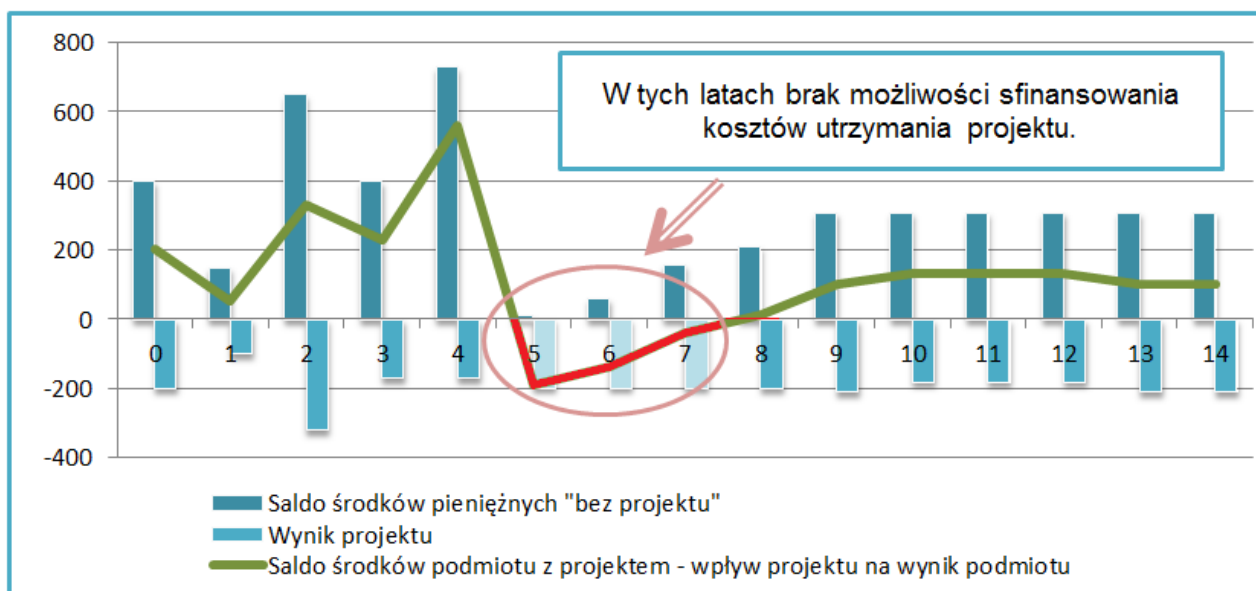
- podaje się nominalne (niezdyskontowane) wartości przepływów pieniężnych,
- nie uwzględnia się wartości rezydualnej.

Przepływy środków finansowych, jakie należy w tym celu uwzględnić powinny brać pod uwagę, wszystkie (krajowe i UE) zaangażowane środki finansowe, kredyty i pożyczki, wraz z ich spłatą, koszty obsługi zadłużenia, wpłaty własne oraz wypłaty dywidend (nadwyżki projektu).

Przykład Podmiot realizuje inwestycję dotyczącą poprawy infrastruktury ośrodka sanatoryjnego przez przebudowę obiektu, w którym będą odbywały się zajęcia psychologiczne.

Prognozowane przepływy finansowe dla podmiotu oraz wyodrębnione dla projektu są następujące:

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wynik podmiotu bez projektu	400	-250	500	-250	330	-720	50	100	50	100	0	0	0	0	0
Saldo środków pieniężnych „bez projektu”	400	150	650	400	730	10	60	160	210	310	310	310	310	310	310
Wynik projektu:	-200	-100	-320	-170	-170	-200	-200	-200	-200	-210	-180	-180	-180	-210	-210
Saldo środków podmiotu z projektem - wpływ projektu na wynik podmiotu	200	50	330	230	560	190	140	-40	10	100	130	130	130	100	100



Projekt generuje straty, analiza wskazuje na brak możliwości ich pokrycia ze środków, którymi dysponuje wnioskodawca (operator).

Jeżeli operator zbankrutuje, trwałość samej inwestycji może stracić znaczenie. Analiza przepływów pieniężnych powinna wykazać, że beneficjent/operator z projektem ma dodatnie roczne saldo przepływów pieniężnych na koniec każdego roku, we wszystkich latach objętych analizą.

- Wytoczne MliR

6. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna ma na celu dokonanie oceny wkładu projektu w polepszenie warunków ekonomicznych i jakości życia w regionie.

IZ RPO wymaga, aby analiza ekonomiczna:

- a) miała formę **analizy kosztów i korzyści** dla projektów działania 6.1 o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln złotych,
- b) miała formę **analizy opisowej** dla projektów działania 6.1 o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln złotych,

Analiza kosztów i korzyści obejmuje:

- a) identyfikację **korzyści i kosztów** ekonomicznych,
- b) oszacowanie wartości korzyści i kosztów ekonomicznych,
- c) obliczenie wskaźników ENPV, ERR, B/C.

Analiza opisowa ogranicza się do identyfikacji korzyści i kosztów ekonomicznych, opisu i uzasadnienia ich skali.

Zapisy rozdziału, które dotyczą wyceny przepływów ekonomicznych i obliczenia wskaźników ENPV i ERR, mają zastosowanie tylko, gdy wnioskodawca jest zobowiązany lub zdecyduje się opracować pełną analizą kosztów i korzyści projektu.

Analizy należy sporządzić zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w *Wytycznych MliR Podręczniku CBA*, 2014 oraz Rozporządzeniu nr 2015/207.

6.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu

Identyfikacja

W punkcie tym należy przedstawić (zidentyfikować, opisać i uzasadnić) czynniki zewnętrzne, które skutkują zaistnieniem korzyści społecznych i gospodarczych z punktu widzenia regionu (kraju). Punktem wyjścia do analizy będą skorygowane, zgodnie z zasadami podanymi powyżej, przychody finansowe.

Korzyści takie wiązać się będą z występowaniem specyficznych czynników zewnętrznych. Zazwyczaj czynniki te będą nawiązywać do określonych dla projektu wskaźników rezultatów lub oddziaływań.

W przypadku:

- analizy uproszczonej – należy określić i uzasadnić skalę korzyści, np. poprzez przypisanie im określonych wartości fizycznych,
- analizy kosztów i korzyści – należy dodatkowo oszacować wartość kosztów i korzyści.

Podczas analizy ekonomicznej należy uwzględnić np.:

- wpływ lokalizacji projektu na realizację celów rozwojowych województwa (np. zwiększanie dostępności do świadczeń zdrowotnych, rozwój oferty uzdrowiskowej, ochronę środowiska, rozwój gospodarczy, podniesienie świadomości zdrowotnej - w kontekście realizacji priorytetów określonych w dokumentach strategicznych Województwa⁶,
- skalę projektu (np. przyjęte rozwiązania, rodzaje świadczeń uzdrowiskowych; zakres, jakość usług, form pomocy,

⁶ Lista najważniejszych dokumentów – p. 5.5 Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych (w zależności od przedmiotu projektów).

- powiązania z innymi projektami i podmiotami, które świadczą usługi komplementarne, albo np. zapewniają kontynuację leczenia, rehabilitację lub wsparcie społeczne),
- współpracę podmiotów działających w obszarze usług uzdrowiskowych, współpracę z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi (np. nowe technologie, procesy i usługi),
- korzyści wynikające z tworzenia i rozpowszechniania nowej wiedzy i umiejętności,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń (w przypadku działań dot. efektywności energetycznej).

W przypadku projektów, które dotyczą **infrastruktury uzdrowiskowej i rekreacyjnej** do korzyści zaliczyć można przykładowo: zwiększenie jakości i dostępności udzielanych świadczeń leczenia uzdrowiskowego, rehabilitacji i rekreacji, skrócenie okresu rekonwalescencji, poprawę jakości życia pacjentów i ich rodzin, poprawa warunków, bezpieczeństwa pracy i kompetencji personelu uzdrowisk, podniesienie atrakcyjności terenów uzdrowiskowych i ich infrastruktury zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, wzrostu świadomości i odpowiedzialności społeczności lokalnych za stan środowiska, rozwój usług około uzdrowiskowych, poprawa struktury zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach uzdrowiskowych; tworzenie nowych miejsc pracy, oddziaływania projektu na tworzenie nowych miejsc pracy w otoczeniu.

W przypadku każdej korzyści należy uzasadnić, czego ona dotyczy w konkretnym projekcie.

Korekta o efekty zewnętrzne oznacza, że w pozycjach wydatków i wpływów należy uwzględnić także zewnętrzne koszty i korzyści, którym bezpośrednio nie towarzyszą przepływy finansowe. Należy przy tym szczegółowo opisać i uzasadnić przesłanki przyjętych w tym zakresie szacunków.

Do korzyści zewnętrznych nie należą wydatki związane z realizacją projektu, w tym np.:

- zyski wykonawców projektu,
- wynagrodzenia robotników budowlanych lub podwykonawców,
- wynagrodzenia personelu i inne koszty operacyjne, już uwzględnione w analizie finansowej projektu.

Wycena

Przeprowadzenie pełnej analizy kosztów i korzyści ekonomicznych jest obowiązkowe tylko dla inwestycji w ramach projektów z działania 6.1, o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln złotych.

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość opisanych korzyści.

Nie istnieje jedna uniwersalna metoda szacowania tych wartości. Ograniczone możliwości zastosowania wynikają głównie z trudności w uzyskaniu niezbędnych danych. Dlatego też przedstawiane czynniki i ich wartości powinny cechować:

- pewność lub obiektywnie wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia,
- racjonalna metodologia oszacowania (poparta np. normami, obowiązującymi stawkami opłat, cenami rynkowymi, przeprowadzonymi badaniami naukowymi, statystyką).

Na cele wyceny wartości korzyści można wykorzystać dostępne opracowania i analizy (np. związane z ekonomiczną wartością pracy, poprawy kwalifikacji czy wartości i jakości życia). Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu,
- skali potencjalnego oddziaływania,
- lokalnych warunków dot. np. poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości korzyści ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 6.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego, jako wpływy ekonomiczne projektu.

6.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu

Identyfikacja

W przypadku analizy uproszczonej należy określić i uzasadnić skalę negatywnych oddziaływań społecznych i ekonomicznych inwestycji. Inwestycje w zakresie infrastruktury uzdrowiskowej, najczęściej nie będą negatywnie oddziaływać na otoczenie. Należy jednak rozważyć następujące rodzaje negatywnego wpływu infrastruktury:

- uciążliwość budowy dla otoczenia (ujemny wpływ na warunki mieszkaniowe, ograniczenie korzystania z infrastruktury, transport materiałów budowlanych, możliwości poruszania się, hałas, przerwy w dostawie wody i zasilania elektrycznego itp.),
- negatywne oddziaływania podczas eksploatacji obiektu, np. hałas, wzrost natężenia ruchu turystycznego i samochodowego, zbyt mało miejsc parkingowych, ruch pojazdów uprzywilejowanych; głośnie, promieniowanie w przypadku niektórych urządzeń medycznych,
- utratę walorów krajobrazowych lub rekreacyjnych,
- zmniejszenie popytu na usługi oferowane przez inne placówki.

Oddziaływania negatywne należy odpowiednio opisać w analizie ryzyka (patrz punkt 9 *Instrukcji*), a te które są związane ze środowiskiem – uwzględnić w analizie oddziaływania na środowisko (patrz punkt 8 *Instrukcji*). W przypadku istotnych zagrożeń, należy przewidzieć odpowiednie działania prewencyjne i kompensacyjne.

Wycena

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość zidentyfikowanych kosztów ekonomicznych.

Podobnie jak w przypadku korzyści ekonomicznych, szacunki powinny być oparte na rzetelnej metodologii uzasadnionej przewidywanym stanem faktycznym.

Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu,
- skali potencjalnego oddziaływania,
- lokalnych warunków dot. np. zagrożeń społecznych i epidemiologicznych, stanu środowiska, walorów przyrodniczych, poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości kosztów ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 6.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego – jako koszty ekonomiczne projektu.

6.3. Analiza kosztów i korzyści

Analiza kosztów i korzyści obejmuje następujące działania:

- 1) korektę fiskalną,
- 2) przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe,
- 3) wycenę kosztów i korzyści zewnętrznych,
- 4) obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C.

Korekta fiskalna

Dotyczy wyeliminowania wpływu różnorodnych uregulowań fiskalnych na wartości finansowe i ekonomiczne. Zasady korekty fiskalnej:

- wszystkie wartości powinny być podawane w kwotach netto, bez podatków pośrednich (VAT, akcyza),
- należy pominąć wszystkie podatki bezpośrednie (dochodowe, majątkowe),

- należy pominąć subwencje i dopłaty ze środków publicznych, mające charakter przekazu pieniężnego (płatności transferowych),
- jako wyjątek - w kosztach wynagrodzeń należy uwzględnić wydatki na ubezpieczenia społeczne (jest to wynagrodzenie odłożone w czasie – *Podręcznik CBA*, 2014, s. 48).

Korekta fiskalna obejmuje:

- przepływy finansowe (nakłady inwestycyjne, koszty operacyjne, oszczędności kosztów, przychody),
- wszystkie korzyści i koszty ekonomiczne.

Przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe

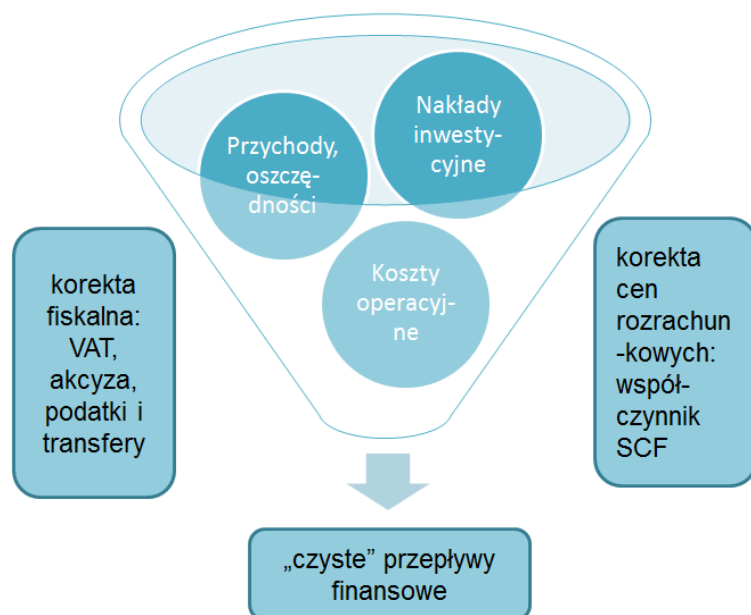
Przekształcenie to ma na celu eliminację zniekształceń wyceny wynikających np. z ograniczeń konkurencji przez monopole, czy regulacje w zakresie prawa pracy.

Ze względu na znaczny stopień skomplikowania IZ RPO zaleca, aby:

- przekształcenia przepływów finansowych i ekonomicznych polegały na zastosowaniu Standardowego Współczynnika Konwersji (*Standard Conversion Factor*, *Podręcznik CBA* 2014, s. 58),
- współczynnik ten przyjmuje wartość 1,00 i w praktyce nie zmienia wartości analizowanych przepływów.

W indywidualnych sytuacjach wnioskodawca może zastosować współczynnik o innej wartości, wymaga to jednak szczegółowego uzasadnienia.

Np. jeśli stwierdzone zostanie, że wynagrodzenia są zawyżone ze względu na obowiązujące przepisy prawa w stosunku do wartości rynkowej pracy – w analizie ekonomicznej można obniżyć wartość tych kosztów operacyjnych.



Wycena kosztów i korzyści zewnętrznych

Patrz punkty 7.1 i 7.2 niniejszej *Instrukcji*.

Obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C

Analiza ekonomiczna przeprowadzana jest na podstawie wyniku przepływów finansowych z uwzględnieniem korekt fiskalnych, cen rozrachunkowych oraz doliczenia efektów zewnętrznych.



Do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej stosowana jest, podobnie jak w analizie finansowej, metodologia zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Stopa dyskontowa do analiz ekonomicznych wynosi 5 %.

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp.	1,0	0,952	0,907	0,863	0,822	0,783	0,746	0,710	0,676	0,644	0,613	0,584	0,556	0,530	0,505
dysk.	0	4	0	8	7	5	2	7	8	6	9	7	8	3	1

Na podstawie ekonomicznych przepływów pieniężnych należy wyznaczyć ekonomiczne wskaźniki efektywności przedsięwzięcia, czyli:

- ENPV projektu,
- ERR projektu,
- B/C projektu.

Do obliczenia ww. wskaźników należy wziąć pod uwagę:

a) przepływy finansowe po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych:

– nakłady inwestycyjne	} z uwzględnieniem korekty fiskalnej i cen rozrachunkowych
– koszty operacyjne	
+ przychody i oszczędności	

- b) zewnętrzne koszty ekonomiczne (–),
- c) zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+),
- d) ekonomiczną wartość rezydualną (+).

Wartość rezydualna w analizie ekonomicznej powinna przedstawiać potencjalne korzyści, które można uzyskać w czasie wykraczającym poza okres referencyjny projektu. Należy ją obliczyć podobnie jak wartość rezydualną na potrzeby analizy finansowej, przy czym podstawą obliczeń powinien być ekonomiczny wynik projektu z ostatniego roku okresu referencyjnego. Ekonomiczną wartość rezydualną należy obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

gdzie:

EF_{n+14} – to ekonomiczny wynik projektu dla ostatniego roku analizy (n+14) obejmujący: przychody, oszczędności i koszty finansowe (skorygowane o efekty fiskalne i rozrachunkowe, bez finansowej W_f), zewnętrzne koszty i korzyści ekonomiczne,

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny (taka sama jak w analizie finansowej).

Ekonomiczna wartość rezydualna wystąpi tylko wtedy, gdy przepływy ostatniego roku analizy (EF_{n+14}) będą dodatnie.

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. MS Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej:

$$\text{ENPV: } ENPV = \sum_{t=0}^n a_t S_t^E = \frac{S_0^E}{(1+r)^0} + \frac{S_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^E}{(1+r)^n}$$

$$\text{ERR: } ENPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^E}{(1+ERR)^t} = 0$$

gdzie:

S^E – salda strumieni ekonomicznych kosztów i korzyści generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%),

- Załącznik nr 1 do Wvtvcznvch MliR

Wskaźnik B/C ($\frac{Benefits}{Costs}$) oznacza stosunek sumy zdyskontowanych korzyści do sumy zdyskontowanych kosztów generowanych w okresie referencyjnym.

Wzór do obliczenia wskaźnika B/C:

$$\text{B/C: } B/C = \frac{\sum_{t=0}^n a_t B_t^E}{\sum_{t=0}^n a_t C_t^E} = \frac{\frac{B_0^E}{(1+r)^0} + \frac{B_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_n^E}{(1+r)^n}}{\frac{C_0^E}{(1+r)^0} + \frac{C_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_n^E}{(1+r)^n}}$$

gdzie:

B^E – strumień korzyści ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

C^E – strumień kosztów ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%)

- Załącznik nr 1 do Wytvcznvch MliR

Zgodnie z kryteriami oceny merytorycznej określonymi w *Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO*, dofinansowaniem ze środków EFRR może być objęty jedynie projekt ekonomicznie „korzystny”, tj. charakteryzujący się łącznie wskaźnikami:

- **ENPV > 0**
- **ERR > 5%**
- **B/C > 1**

Jeżeli ww. warunki nie są spełnione, projekt nie może zostać zakwalifikowany do dofinansowania z funduszy UE. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy projekt wykazuje ujemną ENPV, lecz powoduje znaczące korzyści, których nie można było wycenić (których kwantyfikacja i oszacowanie wartości byłoby obciążone zbyt dużym ryzykiem lub dla których wnioskodawca nie dysponuje wiarygodnymi i uzasadnionymi szacunkami). Dla tych kategorii oddziaływań należy przedstawić analizę jakościową i efektywności kosztowej, uwzględniającą charakterystykę i skalę pozytywnych i negatywnych oddziaływań.

Przykład

	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	n+11	n+12	n+13	n+14
Nakłady inwestycyjne (-)	3000,0	1000,0	1000,0	1000,0												
Koszty operacyjne (-)	2400,0				200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
Przychody i oszczędności (+)	1320,0				110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0
Zewnętrzne koszty ekonomiczne (-)	240,0				20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+)	6000,0				500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
Ekonomiczna wartość rezydualna (+), i=3 lata	1170,0															1170,0
Razem koszty ekonomiczne (-):	5640,0	1000,0	1000,0	1000,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0
zdyskontowane koszty (r=5%)	4628,0	1000,0	952,4	907,0	190,0	181,0	172,4	164,2	156,4	148,9	141,8	135,1	128,6	122,5	116,7	111,1
Razem korzyści ekonomiczne (+):	8490,0	0,0	0,0	0,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	1780,0
zdyskontowane korzyści (r=5%)	5494,8	0,0	0,0	0,0	526,9	501,8	477,9	455,2	433,5	412,8	393,2	374,5	356,7	339,6	323,5	899,1
Ekonomiczny wynik projektu:	2850,0	-1000,0	-1000,0	-1000,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	1560,0
wartości zdyskontowane (r=5%)	866,8	-1000,0	-952,4	-907,0	336,9	320,9	305,6	291,0	277,2	264,0	251,4	239,4	228,0	217,2	206,8	788,0

Przepływy finansowe podano po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych. Wnioskodawca przewiduje, że inwestycja będzie funkcjonować minimum 3 lata poza okres referencyjny.

Obliczenie ekonomicznej wartości rezydualnej:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

$$i = 3 \text{ lata}$$

$$EF_{n+14} = -200 \text{ (koszty operacyjne)} + 110 \text{ (przychody i oszczędności)} - 20 \text{ (koszty ekon.)} + 500 \text{ (korzyści ekon.)} = 390$$

$$W_{re} = 390 \times 3 = 1170$$

Ekonomiczne wskaźniki dyskontowe:

ENPV	ERR	B/C
866,8	8,69%	1,19

7. Analiza oddziaływania na środowisko

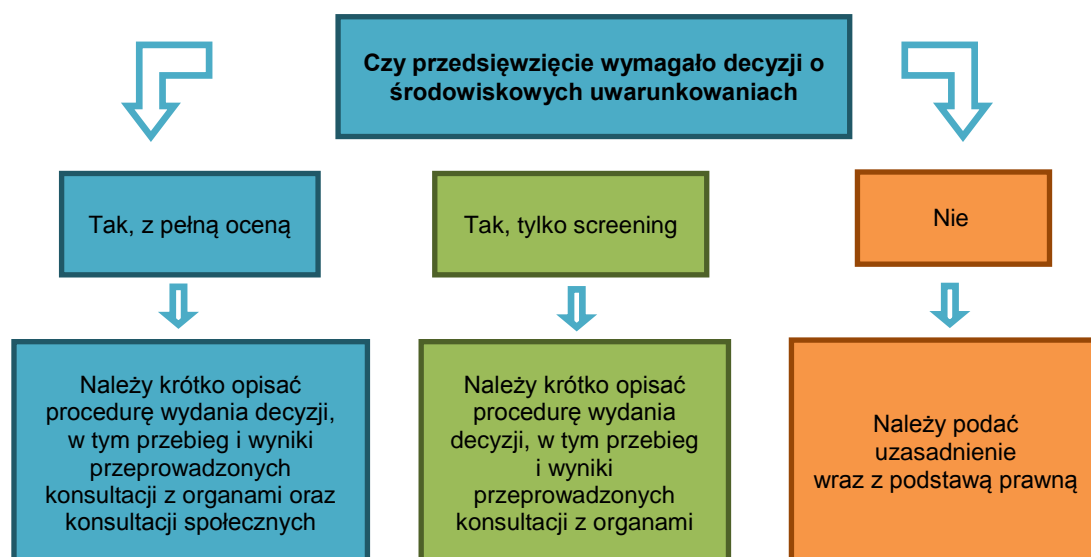
Należy opisać oddziaływania projektu na środowisko oraz uzasadnić zgodność przedsięwzięcia z zasadami polityki ochrony środowiska UE.

Informacje podawane w tym punkcie powinny być zgodne z zał. 3 do wniosku o dofinansowanie. Szczegółowe informacje na temat procedury oceny wpływów środowiskowych oraz regulacji prawnych w tym zakresie zostały przedstawione w *Wytocznych w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*, oraz w materiałach dostępnych na stronie Ministerstwa Środowiska, np. <http://klimada.mos.gov.pl/>.

7.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Należy krótko opisać, czy przedsięwzięcie wymagało uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. jedn. Dz.U. z 2020 poz. 283 z późn. zm.):

- jeżeli nie – należy uzasadnić, dlaczego,
- jeżeli tak:
- należy opisać przebieg i stopień zaawansowania procedury związanej z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym opisać procedurę kwalifikowania przedsięwzięcia do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (screening) oraz procedurę pełnej oceny oddziaływania (scoping), o ile taka procedura była wymagana. Należy przedstawić informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji społecznych (o ile były wymagane) oraz informacje dotyczące opinii i uzgodnień wydanych przez organy administracji właściwe w zakresie ochrony środowiska.



W przypadku inwestycji dotyczących obiektów kubaturowych uzdrowisk, należy zwrócić szczególną uwagę na:

- 1) przedsięwzięcia wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. z 2019 poz. 1839) oraz realizowane na obszarze i w otulinach form ochrony przyrody;

- 2) wymogi ochrony gatunkowej przewidziane w ustawie o ochronie przyrody oraz w Rozporządzeniach Ministra Środowiska:
- z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 nr 2183),
 - z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 nr 1409),
 - z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 nr 1408).

W odniesieniu do kwestii ochrony gatunkowej, studium i załączane do wniosku dokumenty powinny jednoznacznie wskazywać, że badana była kwestia ewentualnego zagrożenia dla środowiska w odniesieniu do chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów (występujących w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, w tym także poza obszarami chronionymi ustanowionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody).

Nie mogą być dofinansowane projekty, które kwalifikują się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których zezwolenie na realizację inwestycji uzyskano przed wymaganą decyzją środowiskową.

7.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu

Zasada zrównoważonego rozwoju wynika wprost z przepisów prawa traktatowego. Zgodnie z kryteriami oceny projektów w ramach RPO WP 2014-2020 należy opisać czy projekt przewiduje:

- a) racjonalne gospodarowanie zasobami,
- b) ograniczenie presji na środowisko,
- c) uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu,
- d) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ponadto w okresie programowania 2014-2020 należy skoncentrować się na celach Strategii Europa 2020 w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i zrównoważonemu wykorzystaniu energii. W studium wykonalności należy:

- a) wyjaśnić, czy lub w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie zmian klimatu zgodnie ze strategią Europa 2020,
- b) wskazać, w jaki sposób cele polityki ochrony środowiska zostały uwzględnione w danym projekcie (w szczególności poprzez efektywną gospodarkę zasobami, zachowanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, odporność na skutki zmian klimatu),
- c) wskazać wydatki związane z działaniami adaptacyjnymi lub zapobiegającymi tym zmianom, zgodnie z załącznikiem nr I do Rozporządzenia Wykonawczego KE (UE) 215/2014;
- d) udzielić odpowiedzi: czy lub w jaki sposób w projekcie uwzględniono zagrożenia związane ze zmianami klimatu, kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporności na klęski żywiołowe; np.:
 - czy rozważono alternatywne rozwiązanie dotyczące mniejszego zużycia węgla lub oparte na źródłach odnawialnych?
 - czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności na te zagrożenia (np. ryzyko powodzi, ekstremalnych temperatur, burz i wiatru, osunięć ziemi)?
 - czy w ramach prowadzonych prac nad przygotowaniem projektu, w tym związanych z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniono kwestie związane ze zmianami klimatu?
 - czy zmiany klimatu wpłynęły na lokalizację inwestycji?
 - czy inwestycja w połączeniu ze zmianami klimatu będzie miała jakikolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie?
- e) jakie rozwiązania przyjęto w celu zapewnienia odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłe zmiany klimatu w ramach projektu.

Dodatkowe informacje na temat przystosowania do zmian klimatu zawarte są między innymi w *Non-paper Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient*⁷ oraz Poradniku Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>

7.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko

Należy opisać najważniejsze czynniki, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu.

Należy zwrócić uwagę na:

- stosowanie w projekcie zasad ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, których źródłem jest art. 174 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE 2006 C 321E),
- dotrzymanie przepisów o ochronie środowiska, w szczególności o ochronie gatunkowej,
- zrównoważone korzystanie ze środowiska i zasobów,
- kwestie efektywności energetycznej oraz ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład

Rodzaj oddziaływania	Charakter, zasięg oddziaływania	Środki zapobiegawcze i naprawcze
Emisja hałasu podczas pracy sprzętu budowlanego (obiekt lecznictwa uzdrowiskowego)	Krótkotrwałe, bliskie – podczas prac budowlanych	Ogrodzenie terenu budowy, brak robót w porze nocnej, przeniesienie części pacjentów do sal zlokalizowanych dalej od miejsca prac.
Presja antropologiczna związana z utworzeniem infrastruktury rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo (hałas, ruch, odpadki) (infrastruktura rekreacyjna)	Krótkotrwałe, cykliczne, w granicach 0-50 m od terenu objętego inwestycją	Działania informacyjne: - tablice informacyjne i regulamin korzystania z infrastruktury. Infrastruktura i zagospodarowanie terenu: - ogrodzenia - lokalizacja obiektów z zachowaniem odpowiedniej odległości od najcenniejszych siedlisk, - miejsca przystankowe i rekreacyjne poza terenem rezerwatu - nasadzenia zieleni izolacyjnej - system monitorowania terenu (kamery).
Inne ...		

7.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Należy przedstawić informację, czy projekt (lub jego element) może oddziaływać na formy objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, albo inne formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z 16.04.2004 r. (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 55).

Jeżeli tak - należy podać nazwę oraz numer obszaru Natura 2000 (ewentualnie nazwę innej formy ochrony przyrody) oraz określić możliwe oddziaływania projektu na stan środowiska, w tym w szczególności na gatunki objęte ochroną, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektyw:

- nr 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,

⁷ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/non_paper_guidelines_project_managers_en.pdf

- nr 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Zabrania się (...) podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

- art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody

Jeżeli projekt jest zlokalizowany poza terenami chronionymi, należy również przeanalizować, czy może on skutkować istotnymi oddziaływaniami na podlegające ochronie siedliska lub gatunki.

W przypadku stwierdzenia istotnego oddziaływania projektu na ww. formy ochrony przyrody, należy opisać zakres ograniczeń, działań kompensujących oraz system monitorowania występujących wpływów.

Szczegółowe informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody można uzyskać na stronach internetowych Generalnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<http://natura2000.gdos.gov.pl/> oraz <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>).

8. Analiza ryzyka i wrażliwości

Przeprowadzenie oceny ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej oraz realności celów projektu finansowanego z funduszy UE. Poprzez analizę ryzyka należy przede wszystkim rozumieć identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń. Analiza ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa jego wystąpienia i jego wpływu na projekt. Ocena ryzyka umożliwia projektodawcy przygotowanie się do sytuacji, gdyby niektóre kluczowe zmienne dotyczące projektu okazały się inne niż przewidywano.

Dogłębna analiza ryzyka stanowi podstawę solidnej strategii zarządzania ryzykiem, którą z kolei uwzględnia się w projekcie. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie efektywności energetycznej i problemy środowiskowe.

Ocena ryzyka obejmuje dwa etapy:

- 1) **Analizę wrażliwości**, w ramach której określa się zmienne „krytyczne”, czyli te, których wahania mają największy wpływ na parametry finansowe i ekonomiczne przedsięwzięcia. Analiza wrażliwości powinna przedstawiać:
 - a) jak będzie kształtować się wynik finansowy projektu (FNPV) w przypadku:
 - zmian nakładów inwestycyjnych w zakresie +/- 20 %,
 - zmian kosztów operacyjnych +/- 20 %,
 - oraz zmian popytu lub przychodów (jeśli występują) w przedziale +/- 20 %;
 - b) jak będzie kształtować się wynik ekonomiczny projektu (ENPV) w przypadku:
 - zmian korzyści ekonomicznych w zakresie +/- 20 %,
 - zmian kosztów i nakładów ekonomicznych +/- 20 %.

Szczegółnej analizie powinny być poddane te sytuacje, w których zmiana parametrów w sposób więcej niż proporcjonalny wpływa na finansowy lub ekonomiczny wynik przedsięwzięcia.

- 2) **Analizę ryzyka**, która obejmuje następujące elementy:
 - wykaz rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest projekt (możliwe przyczyny wystąpienia trudności),
 - uszeregowanie według prawdopodobieństwa wystąpienia i nasilenia skutków (np. mało, średnio, wysoce prawdopodobne),
 - negatywne skutki generowane w związku z projektem, np. w powiązaniu z analizą wrażliwości,
 - określenie środków zapobiegawczych i zmniejszających ryzyko, w tym podmiotu odpowiedzialnego za zapobieganie ryzyku i jego skutkom, opis środków prewencyjnych i naprawczych.

Ze względu na znaczenie polityki adaptacji do zmian klimatu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 obowiązkowym elementem analizy ryzyka jest uzasadnienie w zakresie oceny ryzyka:

- wpływu projektu na zmiany klimatu (np. wielkość emisji zanieczyszczeń do środowiska, „ślad węglowy”),
- wpływu zmian klimatu na projekt (tj. zagrożenia projektu przez klęski żywiołowe, np.: wiatr i wyładowania atmosferyczne, grad, suszę, długotrwałe opady, podtopienia i powódź, osunięcia się ziemi, ekstremalne temperatury itd.).

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Prawdopodobieństwo wystąpienia (małe, średnie, duże)</i>	<i>Negatywne skutki</i>	<i>Środki zapobiegawcze i naprawcze</i>
<i>demograficzne lub epidemiologiczne (osoby korzystające)</i>
<i>zainteresowanie społeczne inne niż przewidywano (zbyt małe lub niezdolność do zaspokojenia popytu, konkurencja innych placówek)</i>
<i>niewłaściwe oszacowanie kosztów projektu</i>
<i>administracyjne i związane z udzielaniem zamówień</i>
<i>konflikty społeczne lub środowiskowe</i>			
<i>związane z budową (opóźnienia, wady)</i>
<i>operacyjne (brak pracowników, wzrost kosztów, komplikacje z użytkowaniem)</i>
<i>finansowe (np. mniejsza lub zwrot dotacji)</i>
<i>wpływ inwestycji na zmiany klimatu (emisje...)</i>
<i>zagrożenia związane ze zmianami klimatu (np. nieodpowiednia analiza zagrożeń) oraz z klęskami żywiołowymi: - ...</i>
<i>inne ryzyka (jakie?)</i>

9. Załączniki:

1. Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym

Do studium wykonalności należy załączyć jego analizę finansową i ekonomiczną w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym (xls, xlsx, ods).

Analiza finansowa i ekonomiczna, która jest wymagany załącznikiem do studium wykonalności, powinna być opracowana w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym, jako materiał niezbędny do oceny projektu.

Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem.

2. Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym

W przypadku projektów, które objęte są zasadami rozliczania dochodów, na podstawie art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013 wymagany załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest wypełniony Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody (arkusz kalkulacyjny), który zawiera dane do wypełnienia tabeli D.3 we wniosku.

Wzór wyżej wymienionego Arkusza stanowi załącznik nr 2 do studium wykonalności.

10. Autor Studium

Studium wykonalności powinno:

- 1) zawierać informację o osobie oraz firmie, która je wykonała, np.:

Autor studium: *imię i nazwisko*:

Firma: